Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

לאדזשער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 49/1649	Łódź, Wtorek 26 lutego 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, טז אדר א׳ תרפ״ט	Nr. 49 1649

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

רעזאלוציע פון פ.פ.ס.׳ישען הויפט-ראט

וועגן קאנסטיטוציע-פראיעקט פון דער סאנאציע און וועגן דער מינדערהייטען-פראגע

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער הויפּט־ראַט פון פּ. פּ. ס. האָט פערענדיגט זיינע בעראַטונגען און האָט אָנגענומען אַ שאַרפע רעזאָלוציע גענען דעם רעזשים, וואָס ווערט געשטיצט דורכ׳ן סאַנאַציע־לאַגער. אין דער רעזאָלוציע ווערט געזאָגט, אַז די יסודות פון די בירגערליכע פרייהייטען, פון דער קאָנסטיטוציע און פון דער גערעכטיגקייט ווענען אונטערגעבראָכען געוואָרען. דער סאַנאַציע־לאַגער האָט זיך פעראייניגט מיט די רעאַקציאָנערסטע עלעמענטען פון לאַנד און דורך דעם פּראָיעקט פון אַ נייער קאָנסטיטוציע, וואָס דער ב. ב.־קלוב האָט אַריינגעטראָגען אין סיים, ווערט געמאַכט אַן אַטענטאַט אויף די רעכט פון פאָלק. די סאַנאַטאָרען ווילען אונטער׳ן מאַנטעל פון געבען מעהר רעכט דעם מלוכה־פּרעזידענט איינפיהרען אַ רעזשים פון זעלבסטהערשאַפט און מיליטערישען איבערגעוויכט.

ווייטער ווערט געזאָגט אין דער רעזאָלוציע, אַז דער סאַנאַציע־לאַגער שטעלט לייכטזיניג אַוועק די זיכערקייט פון דער רעפּובליק און שטיצט זיך אויף דעם גרויסען קאַפּיטאַל און די פּריצים.

עס איז געקומען די צייט, זאָגט זיך אין דער רעזאָלוציע, ווען עס דאַרף ענטשיידען ווערען דער גורל פון דער דעמאָקראַטיע. די אַרבייטער פון שטאָט און דאָרף דאַרפען זיך אַקעגענשטעלען אַלע פּרובען צו ברעכען די בירגערליכע פרייהייטען.

דער הויפּט־ראַט פון פּ. פּ. ס. האַלט ווייטער פאַר נויטיג די צוזאַמענאַרבייט מיט „וויזוואָלעניע" און „סטראָניצטווא כלאָפּסקיע". דער הויפּט־ראַט האַלט, אַז עס דאַרף געשטעלט ווערען אין דער גאַנצער ברייט די נאַציאָנאַליטעטען־פראַגע אין פּוילען און פאָדערט אויף די פּאַרטייאישע אינסטאַנצען זיך צו פערנעהמען מיט דער ראָזיגער פראַגע.

מלוכה-אטענטאט אין דייטשלאנד

ווערט צוגעגרייט דורך די נאציאנאליסטישע ארגאניזאציעס.

בערלין, 25 (ספּ. טעל.) דאָ האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אין די נאָהענטסטע טעג זאָל פאָרקומען אַ מלוכה־אַטענטאַט מיט׳ן ציל איינצופיהרען מיליטערישע דיקטאַטור אין דייטשלאַנד. אויב די אונטערהאַנדלונגען צווישען דער דייטשער פאָלקס־פּאַרטיי און צענטער זאָלען נישט ברענגען צו קיין רעזולטאַטען, האָט דער „שטאהלהעלם" און אַנדערע מיליטערישע אָרגאַניזאַציעס ברעה צו מאַכען אַן אַטענטאַט אויף דער רעפּובליקאַנישער רעגירונג.

פאר נעהמען כאבאר

ארעסטירט א מיטגליד פון העכסטען מלוכה-טריבונאל.

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין וואַרשאַ איז אַרעסטירט געוואָרען פאַר נעהמען „לאַפּוּבקע" דער מיטגליד פון דער העכסטער מלוכה־קאָנטראָל, נאָוויצקי. דער דאָזיגער נאָוויצקי האָט גענומען ביי אַ פּריץ 800 דאָלאַר און איהם צוגעזאָגט, אַז דאָס אַגראַר־מיניסטעריום וועט ביי איהם אָפּקויפען זיין גוט.

דערנאָך האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס אַגראַר־מיניסטעריום האָט אַפילו נישט געטראַכט וועגען דעם, דער פּריץ האָט געמאָלדען דער פּראָקוראַטור, וועלכע האָט בעפוילען צו אַרעסטירען נאָוויצקי׳ן. איצט שטעלט זיך אַרויס, אַז נאָוויצקי האָט שוין נישט צום ערשטען מאָל געמאַכט אַזעלכע שפּיצלעך.

שיער נישט אויפגעריסען

דעם אמוניציע-לאגער נעבען בידגאשטש.

וואַרשאַ, 25 (אַטע) נעבען מוניציאָנס־לאַגער אין בידגאָשטש איז פאָרגעקומען אַ מאָרד־אָנפאַל און שׂרפה, וועלכע זענען וואַהרשיינליך געווען פערבונדען מיט אַ פּראָבע אויפצורייסען דעם לאַגער. אין לאַגער האָט מען בעמערקט, אַז עס ברענט דערנעבען דאָס הויז, וואו עס האָט געוואוינט אַ וועכטער. מ׳האָט מיט גרויס שוועריגקייטען איינגעלאָשען דאָס פייער און אין הויז געפונען ערמאָרדעט דעם וועכטער. לויט די איבערגעבליבענע שפּורען איז צו זעהן, אַז צווישען וועכטער און דעם מערדער איז פאָרגעקומען אַ שווערער קאַמף. מ׳רעכענט, אַז דער מערדער האָט דער׳הרג׳עט דעם וועכטער און אונטערגעצונדען דאָס הויז, כדי אויף אַזאַ אופן אַרויסצורופען אַן אויפרייס אין מוניציאָנס־לאַגער.

=======

דער אמעריקאנער דאמפער „ליטואניע"

איז מיט 180 עמיגראנטען געבליבען שטעקען אין אייז.

דאַנציג, (יט"א) לויט אַ טעלעגראַם פון קאָפּענהאַגען איז דער אַמעריקאַנער דאַמפער „ליטואַניע" אויפ׳ן וועג פון דאַנציג קיין אַמעריקאַ מיט 180 עמיגראַנטען ס׳רוב יודען פון פּוילען, אין די דענישע וואַסערן אַריין אין אייז און ער איז געבליבען שטעהן. דער דאַמפער קען זיך נישט רירען פון אָרט און האָט דורך פונקען־טעלעגראַמעס געבעטען הילף. אייז־ברעכערס זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען דעם דאַמפער אַרויסצושלעפּען פון אייז.

=======

אלוועלטליכער טראצקיסטען-קאנגרעס.

בערלין, 25 (אַטע) „בערלינער טאַגעבלאַט" גיט איבער, אַז אויף מאַי פון ל. י. ווערט געפּלאַנט אַן אַלוועלטליכער קאָנגרעס פון די טראָצקיסטען. אויפ׳ן קאָנגרעס זאָל בעהאַנדעלט ווערען די פראַגע וועגען ווייטערדיגען קאַמף געגען סטאַלינ׳ען און וועגען גרינדען אַ בעזונדערען אינטערנאַציאָנאַל. דער קאָנגרעס זאָל פאָרקומען אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל.

הונגער צוליב הייששרעקען

אין די קאלאניעס פון מזרח-אפריקע.

לאָנדאָן, 25 (א. ה.) לויט די לעצטע ידיעות וועלכע קומען אָן פון די ענגלישע קאָלאָניעס אין מזרח־אַפריקע, הערשט צווישען דער בעפעלקערונג אַ שרעקליכע נויט. אַלע פערזייהטע פעלדער זענען אויפגעפרעסען פון היישעריקען, וועלכע האָבען חרוב געמאַכט כמעט דאָס גאַנצע לאַנד. דער הונגער האָט געטראָפען מעהר ווי 200 טויזענד פאַמיליעס. די רעגירונג האָט אַסיגנירט אויף שנעלע הילף פאַר די בעפעלקערונג 15 טויזענד פונט שטערלינג.

בעגרעניצען די ארמייען

פראיעקטירען אמעריק. פאציפיסטען.

וואַשינגטאָן, 25 (ספּ. טעל.) דער רעפּובליקאַנער סענאַטאָר טינקהאַם טראָגט אַריין אין סענאַט אַ פאָרשלאַג, וועלכער פאָדערט פון קולידזש׳ען צוזאַמענצורופען אַ קאָנפערענץ פון די פעלקער, וואָס האָבען אונטערגעשריבען דעם קעלאָג־פּאַקט, כדי זיך צו פערשטענדיגען וועגען בעגרעניצען די צאָהל זעלנער אין די שטענדיגע אַרמייען און רעזערווען פון די דערמאָהנטע לענדער.

אויסגעגליכען דער סכסוך

אין דער דייטשער טעקסטיל-אינדוסטרי

בערלין, 25 (אַטע) דאָס פּאַריטעטישע שידס־געריכט פון פאַבריקאַנטען און אַרבייטער האָט נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען דערגרייכט צו אַן אויסגלייך פון די טאַריף־סכסוכים אין דער טעקסטיל־אינדוסטרי. אַלע בעשלוסען זענען אַקצעפּטירט געוואָרען דורך ביידע צדדים און עס איז בעשלאָסען געוואָרען תיכף אָפּצושטעלען אַלע קאַמפּס־מיטלען. דער קאָנפליקט האָט נעהאַט אַרומגענומען עטליכע הונדערט טויזענד אַרבייטער.

50 וואגאנעס מצות

ערלויבט אריינצופיהרען קיין רוסלאנד

בערלין, 25 (יט"א טעלעגראַפיש) דער קאָמיטעט, וועלכער פערנעהמט זיך מיט דער אַקציע צו בעזאָרגען די יודישע בעפעלקערונג אין סאָוויעט־רוסלאַנד מיט מצות, האָט בעקומען אַ מיטיילונג פון דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדע אין בערלין, אַז די סאָוויעטען־רעגירונג ערלויבט אַריינצופיהרען 50 וואַגאָנעס מצות קיין רוסלאַנד. דער קאָמיטעט זיל בעזאָרגען מיט מצות 20 טויזענד יודישע משפחות.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פּיעטריקאווער 26,

טעלעפאן 50-77.

אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקה.

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָווענד. ₱340

דעם טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס דער פאַמיליע גערעכטיגער צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער געליבטער טאָכטער

נ"ע גיטעל

זייט געטרייסט!

הערמאַן גראסמאַן און פאַמיליע.

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

היינט, דינסטאג, דעם 27 פעברואר, 8.30 אָוועגד

אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4)

פארלעזונג

א. ד. ט.: „די ניי-פּראיעקטירטע פּוילישע קאָנסטיטוציע און די יודען".

פרעלעגענט: ה׳ יוסף הערשקאוויטש

איינגאַנג פריי! איינגאַנג פריי!

הזכרה.

היינט, דינסטאג, ט"ז אדר ראשון (26/II 29) צו די שלשים פון דעם יונג-פערשטאָרבענעם הש"ץ דמתא

ר׳ גרשון ז"ל יאסעלעוויטש

ועט 12 אַ זייגער בייטאָג דער בעוואוסטער קאַנטאָר באַי אָפּריכטען א הזכרה, אויפ׳ן בית החיים און 4.30 פאַרנאַכט וועט דאַווענען מנחה און גלייכצייטיג אָפּריכטען אַ הזכרה אין דער אַלטשטעטישער שוהל, וואָלבאָרסקאַ 20, דער בעוואוסטער אָבער-קאַנטאָר פון דער לאָדזער סינאַגאָגע ה׳ אַלטערמאַן מיט׳ן אַנטייל פון אַלע פּראָפעסיאָנעלע לאָדזער כאָריסטען אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען לאָדזער דיריגענט ה׳ ישראל רובין.

אַלע בעקאַנטע, פריינד און מתפללים פון דער שוהל ווערען געבעטען פּינקטליך צו קומען.

דער קאמיטעט פון דער שוהל וואלבארסקא 20.

א געהיימער מיליטערישער אפמאך

צווישען פראנקרייך און בעלגיען געגען דייטשלאנד.

בערלין, 25 (ספ. טעל.) די נאציאנאליס־טישע פרעסע ברענגט א סענסאציאנעלע ידיעה וועגען א געהיימען מיליטער־אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען צווישען פראנקרייך און בעל־גיען געגען דייטשלאנד. דער דאזיגער אפמאך זאל אויך זיין געווענדעט געגען האלאנד און איטאליען.

אומגעקומען אונטער'ן אייז.

בעלגראד, 25 (ספ. טעל.) פערגאנגענע נאכט זענען 2 פויערים געפאהרען מיט א שליטען, אנגעלאדען מיט לעבענסמיטעל, איבער'ן פערפרוי־רענעם טייך. פלוצלינג האט זיך דאס אייז איינגע־ריסען און דער גאנצער שליטען צוזאמען מיט די פערד און פאסאזשירען זענען פערשוואונדען גע־ווארען אונטער'ן אייז. טראץ אלע בעמיהונגען, איז נישט געלונגען קיינעם צו ראטעווען.

ווולקאן=אויסברוך.

ניו־יארק, 25 (ספ. טעל.) דער ווולקאן סאנטא מאריא שפייט ווידער מיט פייער־לאווע, וועלכע פאלט אויף א מרחק פון 60 קילאמעטער און אויף א הויך פון עטליכע הונדערט מעטער. דער ווולקאן בעדראהט שוין איצט 25 דערפער,

יודישער סטודענטען-קאנגרעס אין בערלין.

וויען. (יט"א) דער קאנגרעס פון יודישען סטו־דענטען־וועלטפערבאנד איז בעשטימט געווארען אויף אנהויב סעפטעמבער אין בערלין.

דער עהרען־פרעזידענט פון וועלט־פערבאנד פראפ. איינשטיין וועט וואהרשיינליך האלטען די עפענונגס־רעדע פון קאנגרעס.

א קריסטליכע געמיינדע האלט אפ איהרע גאטעסדינסטען אין א יודיש=רעפארמירטען טעמפעל.

ניו־יארק. (יט"א) די געמיינדע פון דער בעריהמטען באפטיסטען־קירכע אין ניו־יארק, וואס צעהלט צווישען איהרע מיטגלידער דעם מיליאנער ראקפעלער, האלט אפ איצט איהרע גאטעסדינסטען אין דעם רעפארמירטען עמנואל־טעמפעל, וועמענס פרעזידענט עס איז לואי מארשאל. דער עמנואל־טעמפעל האט ערטיילט דער קריסטליכער געמיינדע גאסטפריינדליכקייט, ווייל די באפטיסטען־קירכע ווערט איצט רעמאנטירט צוליב דער שרפה, וואס איז דארט נישט לאנג פארגעקומען.

ארץ-ישראל-יוד געהט איבער צום איסלאם.

ירושלים. (יט"א) דער יפו'ער איינוואוינער אליהו מזרחי האט אנגענומען דעם מאהמעדאנישען גלויבען, און בעקומען דעם נאמען מחמד אלמו הארי.

1500 ארבייטסלאזע אין ירושלים, יפו און חיפה.

לאנדאן. (יט"א) א מיטטיילונג פון קאלא־ניאל־אמט שטעלט פעסט, אז אין די שטעט ירושלים יפו און חיפה זענען איצט בעשעפטיגט איבער 14.000 יודישע ארבייטער. אין די דערמאנטע שטעט געפינען זיך איצט בלויז ביי 1500 יודישע ארבייטס־לאזע.

די בעזוכען פון בעקאנטע יודישע פערזענליכ=קייטען אין ארץ=ישראל אום פסח=צייט.

ניו־יארק. (יט"א) דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, פראפ. וויצמאן האט איינגעלאדען דעם פרעזידענט פון „רזשאינט" הי' פעליקס ווארבורג מיט זיין פרוי אויף א בעזוך קיין ארץ־ישראל אויף פסח־צייט. הי' ווארבורג וועט נאך א רייזע איבער שפאניען און איטאליען, אנקו־מען דעם 16־טען אפריל קיין ארץ־ישראל.

צו דער צייט וועלען אנקומען קיין ארץ־ישראל אויף דער איינלאדונג פון פרעזידענט וויצמאן דער בעקאנטער יודיש־אמעריקאנער געלעהרטער און פארזיצער פון יודישען טעאלאגישען סעמינאר דר. ציריס אדלער מיט זיין פרוי און טאכטער, די יאויך דער אייראפעאישער דירעקטאר פון „רזשאינט" דר. בערנארד קאהן מיט זיין פרוי.

די בעקאנט וועלען פסח־צייט ווילען אין ארץ־ישראל באראן ערמונד און רוש. ראטשילד, די אויך דער בעקאנטער יודיש־אמעריקאנישער פילאנטראפ נאטאן שטרויס.

ווער וועט אריין אין עסטרייכישען קאמיטעט פון דער יודישער אגענץ?

דער געפלאנטער אנטייל פון פראפ. פרויד און מאקס אדלער.

וויען. (יט"א) די ציוניסטישע קאמיסיע, וואס דארף פעסטשטעלען דעם בעשטאנד פון עסטרייכי־שען קאמיטעט פון דער „יודישער אגענץ" האט אפ־געהאלטען א רייהע זיצונגען, אויף וועלכע עס איז ארומגערעדט געווארען די סטרוקטור פון קאמיטעט און בעזונדערע קאנדידאטורען.

דער קאמיטעט וועט וואהרשיינליך בעשטעהן פון 2 פארשטעהער פון די וויענער יודען און 4 שטעלפערטרעטער פון דער עסטרייכישער פראווינץ. אלס הויפט־מיטגליד פון וויען קומט אין בע־טראכט א פארשטעהער פון דער „בני־ברית"־לאושע (דער בערימטער פראפ. זיגמונד פרויד, ארער רב. קנעפמאכער) און פון דעם סאציאל־דעמאקראטישען לאגער (פראפ. מאקס אדלער אדער רעפ. אלינא).

אפיציעלער קאמוניקאט וועגן טראצקין

קאנצלער מילער געגען אריינלאזען טראצקין קיין דייטשלאנד.

מאסקווע, 25 (ספ. טעל.) ס'איז פער־עפענטליכט געווארען דער אפיציעלער טעקסט פון דער סאוויעטישער רעגירונגס־ערקלערונג וועגען אויסווייזען טראצקין פון רוסלאנד. אין דער ער־קלערונג ווערט געזאגט:

טראצקי איז דעריטערט געווארען פון דער רוסישער טעריטאריע פאר אנטי־סאוויעטישער טע־טיגקייט אויפ'ן יסוד פון א ספעציעלען בעשלוס פון א קאנפערענץ פון ג. פ. או.

טראצקי'ס פאמיליע איז ארויסגעפאהרען צו־זאמען מיט טראצקין.

בערלין, 25 (ספ. טעל.) די דעמאקראטי־שע צייטונג „מאנטאג מארגען" דערוויסט זיך, אז דער בעשלוס פון דער דייטשער רעגירונג וועגען געבען אזיל־רעכט טראצקין אין דייטשלאנד, וועט אנגענומען ווערען ערשט אין די נאהענטסטע טעג. ס'איז כאראקטעריסטיש, אז צוויי סאציאל־דעמא־קראטישע מיניסטארען, קאנצלער מילער און פי־נאנץ־מיניסטער הילפערדינג געהערען צו די געגנער פון געבען א וויזע טראצקי'ן.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. סאמפאניעץ.

נאר 2 קאנצערט=פארשטעלונגען!

„אזאזעל"

פון די בעליבטע און בע־וואוסטע ארטיסטען פון דעם ערשטען יודישען קליין=קונסט=טעאטער

אלא לילית, וו. גאדיק, י. סטרוגאטש, נאדיא קארעני, סיבירצעווא, פאטאשינסקי, זיצאנאוויטש און אנסאמבל.

היינט, דינסטאג, דעם 26. און מארגן, מיטוואך, דעם 27. פעברואר

ס'ווערט געשפילט

דאס אויסערגעוועהנליכע פרעהליכע פראגראם

הולע קבצן!

אנהויב פינקטליך 9 אוונד.

קאנפעראנסיע: וו. גאדיק.
רעזשיסער:
יוסף סטרוגאטש.

מוזיקאלישע לייטונג: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין פילהארמאניע קאסע.

ברוכים הבאים!

דאראווייסמאן און אנשעל שאר

זענען דא אין לאדז, דירעקט פון זייערע ערפאלגרייכע גאסטראלען אין ווארשע

נור 10 פארשטעלונגען

אין טעאטער
פילהארמאניע

פרייטאג אוונד, דעם 1. מערץ
פרעמיערע!!!

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

פון דינסטאג, דעם 26-טען פעברואר ביז מאנטאג, ד. 4. מערץ ד. י. איינשל.
גרויסע פרעמיערע!!!

מאטא: אפילו פנים בעס־טען וואויל זיין קען מען דאך זיין א בעטלער...

MARY LU

(פירשטעל איז גלות)

גרויסע לעבענס=דראמע אין 12 אקטען, אויפ'ן גרונד פון אן אמת'ע פאסירונג.

אין די הויפט־ראלען: דער ליבלינג פון פובליקום – LYA MARA i K. SAMBORSKI | נעקסטער פראגראם: „פליגעל" (Skrzydła) אין די הויפט־ראלען: KLARA BOW i KAROL ROGERS.

GLA.ALA.

געהיימניש פון ציטאדעל אין דעמבלין

גרויסע דראמע פון די צייטען פון דער הערשאפט פון צאריזם אין 12 אקטען.

אין די הויפט־ראלען:
Marja Jacobini, Natalja Lisienko, Antoni Pointner i Angello Ferrari

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני

פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער.
אנהויב 4.30 נאכמיטאג.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע!

די זינד פון א אנשטענ=דיגער פרוי

POLA NEGRI

— פרעכטיגע דראמע. —
אין דער הויפטראלע
די קעניגין פון עקראן

מעכטיגער דאפעלט-פראגראם!

„געשיקטקייט און פיסלעך"

פרעהליכע קאמעדיע מיט גרויסען הומאר, מיט דער ענטציקענדער

Madge Bellamy

אין דער הויפט־ראלע.

„נייער פאָלקסבלאַט"
יאַרי. 26 פעברואַר 1929
יאַרי. 26 פעברואַר 1929

נייע שווערע לאַסט
וואָס דראָהט דער שטאָטישער בעפעלקערונג.

דעם פאַקט אַליין קען קיינער נישט אָפּלייקענען, די דירות־פראַגע איז די סאַמע אָנגעוועהטיגסטע און ברענענדיגסטע פראַגע אין לאַנד און פאָדערט אַ דרינגענדע אינגערענץ און אַ לעזונג.

די גרעסטע אויטאָריטעטען אין דער וואוינונגס־פראַגע ערקלערען, אַז איצט דאַרפען אָפּגעשטעלט ווערען יעטוועדער אַנדערע בוי־אַרבייטען ווי: באַהנען, פּאָסט־געביידעס, טעאַטערען און אַפילו שפּיטאָלען און די גאַנצע אַכט דאַרף געלענט ווערען ביי אונזערע שווערהאַפטע וואוינונגס־בעדינגונגען, אויפ'ן בויען פון וואוין־הייזער. די גרעסטע צאָהל שפּיטאָלען וועט נישט סטייען אַריינצונעהמען די קראַנקע, וועלכע ווערבירען זיך צוליב דער שרעקליכער דירות־נויט. דאָס אַלץ פערשטעהט שוין יעדער איינער, אויך די רעגירונג האָט אָנגעהויבען צו טראַכטען ווי אַזוי צו פערענטפערען די דירות־פראַגע און אַלס רעזולטאַט פון די דאָזיגע בעטראַכטונגען איז געקומען דער נייער פּראָיעקט וועגען פּראָגרעסיווער העכערונג פון דירה־געלד, פון דער דאָזיגער העכערונג זאָל זיך עס שאַפען דער פאָנד צו בויען נייע הייזער אויף דירות פאַר אַרבייטער און אָנגעשטעלטע.

שוין נישט אַריינלאָזענדיג זיך אין חקירות וועגען דעם, ווי אַזוי עס זעהט אויס די דירות־נויט און וואָס פאַר אַ סומען ס'וואָלטען נויטיג געווען צו דער אידעאַלער לעזונג פון דער פראַגע, מוז מען דאָך קאָנסטאַטירען, אַז דער פּראָיעקט פון מיניסטערען־ראַט, וואָס איז שוין אַריינגעטראָגען געוואָרען אין סיים, ענטשפּרעכט בשום אופן נישט די בעדערפנישען פון די ברייטע מאַסען, וועגען וועלכע עס האַנדעלט זיך איינענטליך. ס'איז אַ בערישע טובה, ווען מ'זיל אימיצען מזכה זיין מיט אַ מתנה, וועלכער ווערט געקויפט פאַר זיין אייגען געלד און נאָך מעהר פאַר אַזאַ געלד, וועלכעס ער דאַרף אויף ברויט פאַר זיך און זיין הויזגעזונד. דער גרעסטער טייל אין בודזשעט פון אַנ'אַרבייטער, אָנגעשטעלטען און סתם אָרימען מענשען פערנעהמט שוין איצט דאָס דירה־געלד. דער לוין בעטרעפט איצט אַפילו לויט די סאַמע אָפּטימיסטישע אויסרעכענונגען 78 פּראָצענט פון פאַר־מלחמה'דיגען, דאַגעגען דאָס דירה־געלד פערנעהמט איצט אין בודזשעט מיט 10 פּראָצענט מעהר ווי פאַר דער מלחמה, ווען מ'זאָל דאָס נעהמען אין בעטראַכט און צוגעבען די נייע העכערונג פון דירה־געלד, וועט דאָס לעצטע בעטרעפען 50 פּראָצענט פון פערדינסט, וואָס וועט פשוט צווינגען די אַרבייטענדע עלעמענטען צו פאָדערען לוין־הוספות און דאָס וועט זיך ווידער אָפּשלאָגען אויף דער אַלגעמיינער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין לאַנד און דער בוי־פאָנד וועט קענען נאָר אויפטון אַ העלפט פון דעם וואָס מ'טראַכט איצט צו טון.

די העכערונג וועט נישט טרעפען די בעזיצער פון גרויסע וואוינונגען, ווייל זיי האָבען שטענדיג אַנ'עצה אָפּצוטרעטען פון זייער גרויסער וואוינונג צו איינצעלנע אָדער צו צוויי שטובען פאַר סובלאָקאַטאָרען, וועלכע פעהלען געוויס נישט און אויף די דאָזיגע אָרימסטע פון די אָרימע וועט אַריבערגעוואָרפען ווערען דער גאַנצער לאַסט פון דעם נייעם געזעץ־פּראָיעקט.

אַזעלכע גראַנדיעזע מלוכה'שע אינוועסטיציע־אַרבייטען, ווי דאָס איז אין איצטיגען מאָמענט דאָס בויען פון וואוין־הייזער קענען נישט אויסגעפיהרט ווערען אויפ'ן ווירטשאַפטליכען אופן און דאָס דורך איין דור, דאָס דאַרף געטאָן ווערען דורך לאַנגטערמיניגע הלוואות, וועלכע זאָלען אָפּגעצאָהלט ווערען דורך עטליכע ווייטערדיגע דורות, ווען אַפילו די צינזען פערטייערען די דאָזיגע אינוועסטיציעס. אין דעם פאַל איז דאָס נישט פאָראויסגעזעהען.

איצט שטעלט זיך נאָך אַ פראַגע, פאַרוואָס קומט דאָס די הויז־בעזיצער אַ נייע פּרעמיע? דאָס איצטיגע דירה־געלד איז דערגאַנגען צו אַ העכערער הויך לגבי די פערדינסטען אין פערהעלטניש פון פאַר דער מלחמה. דערביי מוז מען אונטערשטרייכען, אַז דאָס פערמעגען פון די הויזווירטען איז דורך דער מלחמה נישט פערניכטעט און נישט געמינערט געוואָרען. פאַרוואָס זשע קומט זיי איצט אַ פּרעמיע פון אַ 25 פּראָצענטיגע הוספה, ווי דער נייער געזעץ־פּראָיעקט זעהט דאָס פאָר? צו וואָס האָט מען געדאַרפט אויסנוצען די געלעגענהייט, ווען מ'וויל כלומרשט בויען וואוין־הייזער פאַר דער דאַכלאָזער בעפעלקערונג, צו געבען אַ הוספה פאַר די הויז־בעזיצער? דאָס איז אינגאַנצען אונפערשטענדליך.

דער נייער געזעץ־פּראָיעקט ענטהאַלט אין זיך נאָך אַ געפאַהר, וועלכע וועט זיך שפּעטער ערשט אַרויסווייזען, אונז זענען גוט בעקאַנט די אָפטע, שוין אַביסעל צו אָפטע פאַלען פון עקסמיסיעס צוליב דעם נישט פּינקטליכען צאָהלען דאָס דירה־געלד. מיר ווייסען וויפיל מאָל די ווירטסלייט געפינען פערשידענע מיטלען, כדי נישט איינצוקאַסירען דאָס דירה־געלד מיט'ן צוועק צו בעקומען פון געריכט אַנ'עקסמיסיע און די דירה פערקויפען פאַר טייער געלד, איצט, ווען דאָס דירה־געלד וועט נאָך העכער ווערען אין אַזאַ גרויסער פּראָפּאָרציע, וועט די געפאַהר פון עקסמיסיעס שטייגען אונגעהויער.

שוין בלויז פון די געבראַכטע מאָטיווען איז צו זעהן, וואָסער גרויסע סכנה עס ברענגט מיט זיך פאַר די ברייטסטע שיכטען פון דער שטאָטישער בעפעלקערונג דער נייער געזעץ־פּראָיעקט פון דער רעגירונג. דאָס ערגסטע איז דערביי, וואָס דער פּראָיעקט האָט אַלע אויסזיכטען אָנגענומען צו ווערען, ווייל די פּויערים־דעפּוטאַטען פון סיים זענען תמיד גרייט מיט קנין און מיט מנין אַרויסצוואַרפען וואָסער עס זאָל נישט זיין נייער לאַסט אויף דער שטאָט, אַפילו עס ווערען נישט אָנגעריהרט די אינטערעסען פון דאָרף.

י. ד—ן.

יודישע ענינים אין רוסלאַנד

אנטיסעמיטיזם צווישען האַנדלס־אָנגעשטעלטע אין מאָסקווע.

אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וועט אונטערזוכען די לאַגע אין אַלע מאָסקווער קאָאָפּעראַטיווען און געשעפטען.

מאָסקווע. (יט"א) דער אַנטיסעמיטיזם צווישען די אָנגעשטעלטע אין די מאָסקווער קאָאָפּעראַטיווען און מלוכה־געשעפטען פערשפּרייטען זיך זעהר שטאַרק. די לעצטע צייט בעמערקען זיך אַלץ אָפטע פאַלען פון זשידענפיינדליכער און אַפילו כוליגאַנישער בעציהונג.

אין אייניגע אַרבייטער־אָרגאַניזאַציעס האָט מען אַפילו פערטיידיגט אָנגעשטעלטע, וועלכע זענען בעשולדיגט געוואָרען אין אַנטיסעמיטיזם לגבי יודישע קונים.

איצט האָט די מאָסקווע גובערניאַלע אָבטיילונג פון די האַנדעלס־אָנגעשטעלטע בעשלאָסען דורכצופיהרען אַ ספּעציעלע אונטערזוכונג וועגען דעם דאָזיגען ענין.

אַ קאָמיסיע פון 150 מיטגלידער פון פעראיין פון די אָנגעשטעלטע וועט אויספאָרשען אַלע אַרבייטער־קלובען, פּראָפעסיאָנעלע שולען, קורסען און „קעמערלעך" פון די האַנדעלס־אָנגעשטעלטע, כדי פעסטצושטעלען, וואָס פאַר עלעמענטען דאָרט געפינען זיך.

„כל נדרי" און „התקוה"
געשפּילט אויף אַ קאָמוניסטישע פערזאַמלונג.

מאָסקווע. (יט"א) אויף אַ פערזאַמלונג פון יודישע אַרבייטער אין ראָסטאָוו, נאָך אַ פּאָרטראַג וועגען דער טעטיגקייט פון „געזערד", בשעת מען האָט געוויזען אויפ'ן לייווענט דעם קינאָ־פילם „מבול" האָט דער אָרקעסטער געשפּילט „כל נדרי" און „התקוה".

די יודישע קאָמוניסטען אין ראָסטאָוו האָבען זיך וועגען דעם בעקלאָגט פאַר דעם פערוואַלטער פון קלוב, וואו די פערזאַמלונג איז פאָרגעקומען.

יענער האָט אָבער ערקלערט, אַז עס איז נישט כדאי צו מאַכען דערפון אַ וועזען.

איצט האָט דער מאָסקווער „עמעס" אָבגעדרוקט וועגען דעם אַ קאָרעספּאָנדענץ, אין וועלכער דער קאָרעספּאָנדענט בייזערט זיך שטאַרק אויף דעם דיריגענט פון אָרקעסטער דערפאַר, וואָס ער האָט זיך ערלויבט אַזאַ זאַך.

דער מצות־אַריינפיהר קיין רוסלאַנד איז נישט פערבאָטען.

בערלין. (יט"א) מיט עטליכע טעג צוריק האָט אַ וואַרשאָווער צייטונג מיטגעטיילט פון ריגע, אַז די סאָוויעטען־רעגירונג האָט פערבאָטען אַריינצופיהרען מצות פאַר דער יודישער בעפעלקערונג אין רוסלאַנד.

פון די בערלינער קרייזען, וואָס זענען טעטיג אַרום דער מצות־פערזאָרגונג פאַר די רוסישע יודען, טיילט מען מיט דער י.ט.א., אַז די דערמאָנטע ידיעה שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט.

אמת איז, אַז די סאָוויעטען־רעגירונג האָט ביז איצט נאָך נישט ערטיילט איהר ערלויבניש.

די בעמיהונגען אין דער ריכטונג האָבען אָבער אַלע אויסזיכטען אויף ערפאָלג, און שוין אין די נאָהענסטע טעג ווערט ערוואַרט די צושטימונג פון דער סאָוויעטישער רעגירונג.

דער בערלינער קאָמיטעט פאַר דער מצות־פערזאָרגונג פאַר די רוסישע יודען האָט אַרויסגעלאָזען אַנ'אויפרוף צו די יודישע קהלות אין דייטשלאַנד, אַז זיי זאָלען העלפען אין דעם הילפסווערק.

דעם אויפרוף האָבען, צווישען אַנדערע, אונטערגעשריבען דר. אָסקאַר פרוינד, פּראָפ. מיטוואָך און הרב דר. הילדעסהיימער.

אונגאַרישער לאַנד־פערבאַנד פון „שומרי שבת".

בודאַפּעשט. (יט"א) דאָ איז געגרינדעט געוואָרען אַ לאַנד־פערבאַנד פון „שומרי־שבת". בראש פון פערבאַנד שטעהט דער מיטגליד פון בודאַפּעשטער שטאָט־ראַט איזידאָר קאָרין, דער פערבאַנד האָט פערעפענטליכט אַנ'אויפרוף, אין וועלכען ער פאָדערט אויף אַלע מיטגלידער פון די אָרטאָדאָקסישע קהלות, עלטער פון 18 יאָהר, צוצוטרעטען צום „שומר־שבת"־פערבאַנד.

אויף אַ קאָנפערענץ פון פערבאַנד־קאָמיטעט האָט דער מאַגיסטראַט פון דער פריישטאַט רזשיער (ראַאַב) בעשלאָסען איבערצורוקען דעם וועכענטליכען מאַרק פון שבת אויף אַ וואָכען־טאָג.

געשטאָרבען אַ יוד. וועטעראַן פון דער פראַנצויזיש־דייטשער מלחמה.

פּאַריז. (יט"א) דאָ איז געשטאָרבען אין עלטער פון 84 יאָהר אַנשעל קאָהן, איינער פון די לעצטע וועטעראַנען פון פראַנצויזיש־דייטשען קריג 1870—71. קאָהן איז פאַר זיינע פערדינסטען אין שלאַכט־פעלד בעשאָנקען געוואָרען מיט'ן קריגס־מעדאַל.

די העכערונג פון פּאָסט־טאַריף פון ארץ־ישראל קיין ענגלאַנד.

לאָנדאָן. (יט"א) ענטפערענדיג אויף אַנ'אינטערפּעלאַציע פון לאָרד אַפּסליי, האָט דער אונטערשטאַטס־סעקרעטאַר אָרמסביי־גאָר ערקלערט אין ענגלישען פּאַרלאַמענט, אַז דער פּאָסט־טאַריף פאַר בריף, וואָס ווערען אַרויסגעשיקט פון ארץ־ישראל קיין ענגלאַנד ווערט געהעכערט פון 7 מילס אויף 13 מילס, די דאָזיגע העכערונג איז וואַרשיינליך נאָר אַ צייטווייליגע, און וועט ברענגען ביז 2000 פונט יעהרליך. דער פּאָסט־טאַריף פון ענגלאַנד קיין ארץ־ישראל וועט בלייבען אָהן ענדערונג.

אַ רייזע איבער די הונגער־שטעדט.
דער חורבן אין די שטעדט און שטעדטלעך פון בעסאַראַביע.

(אַ בריף פון קישענעוו).

פון ז. ראָזענטאַל.

אויפ'ן שטעטעל טאַטאַרבונאַר איז די לעצטע יאָהרען אויסגעפאַלען וואו אַ צרה. קודם־כל די געשעהענישען מיט דעם בעוואוסטען „באָלשעוויסטישען אויפשטאַנד", וואָס די „ליבעראַלע" מאַכט האָט דאָ אינסצענירט. אַ גאַנץ יאָהר נאָך די געשעהענישען פלעגען די פּויערים פון דער סביבה ציטערען אימת מות אַריינצוקומען אין שטעטעל אַריין. און אַז דער גוי פון'ם דאָרף קומט נישט אַריין, מעגען די יודען בעצייטענס פערמאַכען די געשעפטען און זיך לאָזען מיט דעם וואַנדערשטעקען אין וועג אַריין. האָט מען געקריצט מיט די ציינער. דאָס האַרץ איז שיער צושפּרונגען געוואָרען פאַר ווייטאָג און מ'האָט געשוויגען.

אַז עס איז אַוועק אַ שטיק צייט און דער גוי האָט אָנגעהויבען ווידער צו קומען אין שטאָט אַריין, האָט די אָרטיגע ליבעראַלע מאַכט צוגעטראַכט אַ מיטעל, ווי אַזוי יודען צו ברעכען פון ברויט: מ'האָט געהייסען אַפּרוימען דעם יאַריד. אַלע מאָנטאָג און דאָנערשטאָג האָט מען געביטען דעם פּלאַץ. געוואָרפען איהם פון איין עק צום צווייטען: אַנ־אמת כף הקלע.

יודען אין פּראָווינץ ווייסען, וואָס עס הייסט בייטען אַ יאַריד און פיהלען גוט דעם טעם דערפון. מ'איז געלאָפען, מ'האָט געבעטען רחמים ביי דער מאַכט און עס האָט געהאָלפען ווי אַנ'אַרבעס אין דער וואַנט.

אין 1926 איז געשעהן די בעוואוסטע פערפלייצונג און ס'האָט פערפלייצט אַלע קלייטלעך. ס'איז אין שטעטעל געווען דאָ אַ געוועמעל פון צעהנדליגער פאַמיליעס, וואָס זענען אין איינע עטליכע שעה פעראָרימט געוואָרען, גאָר ווי ביי אַ פּאָגראָם.

פאַראַיאָהרען האָבען יודען פערקויפט פאַר דריי מיליאָן פּאַפּשויעס (קוקורוזע) און ס'יז אַרונטער ווי אונטער'ן אייז. מ'האָט דערלייגט אייגענס און פרעמדס און מ'איז געוואָרען עניים ואביונים.

אָט האָט איהר אַ קורצען סך־הכל פאַר די לעצטע פינף יאָהר. אַ געשיכטע פון אַ שטעטעלע. וואָס געהט צו גרונט, אַ קלאַפּ פון דאַנען, אַ קלאַפּ פון דאָרטען און וואַרט פון יאָהר צו יאָהר פעראָרימטער. יודען קרעכצען און זיפצען און לעבען מיט דער האָפענונג: — „אולי ירחם".

איז זיך דער אויבערשטער טאַקע מרחם און שיקט טאַקע צו אַ יאָהר... אַז פון זינט ס'איז דאָ פינסטער און ביטער, איז נאָך אַזאַ יאָהר נישט געווען.

איך בין אָנגעקומען אַהער ביינאַכט מיט אַנ־אויטאָמאָביל. באַלד ווי איך בין צוגעפאָהרען צו דער אכסניא האָט אַנ'אַגענטעל (אַ דעטעקטיוו) מיט אַ פּאָר בלישטשענדע אויגעלעך אין דער פינסטער ווי ביי אַ קאַץ מיט אַ רשע'דיג אויסגעדאַרט פּנים'ל, זיך גענומען בודק זיין מיין שאַפער, וואָס איז געקומען מיט מיר פון אַקערמאַן. ער האָט זיך געדראַפּעט אויף די גלייכע ווענט, ווייל דער שאַפער איז געווען גאָט די נשמה שולדיג. ווען דער שאַפער האָט געפרובט זאָגען אַ וואָרט, האָט דער אַגענט געטופּעט מיט די פיס, געקריצט מיט די ציין און געשריגען: „וואָס, דו ביזט באַלעבאָס אין טאַטאַרבונאַר, צי איך!?"

איך האָב בעטראַכט דעם בעל־בית פון טאַטאַרבונאַר און ס'איז מיר קאַלט געוואָרען אין אַלע אברים. איך האָב זיך צוגערוקט צו דער טיר פון דער אַכסניא. דערזעהן אַ יודישע חבריא איז מיר געוואָרען אַביסעל היימליכער. די חבריא אין האָטעל איז בעשטאַנען מעהרסטענטייל פון וואַיאַזשאָרען. די חברה האָט זיך לאַז געטון אַהער ווי די היישעריקען. די פירמעס צערעמאָניען זיך נישט אַז זמ'האָט צוגעשיקט די מלאכי־חבלה מ'זאָל איינקאַסירען די חובות. און ווייל ביי רוהיגע קרעמער איז חובות פערהאַן נישט צו פערזינדיגען איז אַ געלויפעריי פון וואַיאַזשאָרען מען קומט אַלע טאָג און מ'שרייט: גוואַלד, צאָהל! ס'איז אָבער אַ סברא, אַז דער קרעמער האָט נישט קיין געלד און נישט קיין סחורה און די וואַיאַזשאָרען פאָהרען צוריק מיט דעם, וואָס זיי זענען געקומען.

דעם טאָג, וואָס איך בין געווען אין טאַטאַרבונאַר, איז געווען יאַריד. זענען אַלע פּני, מיט וועלכע איך האָב געדאַרפט אָפּהאַלטען די זיצונג, געווען פערנומען. אַלע האָבען געטענה'ט; סטייטש, אין אַ יאַריד־טאָג קומט מען? ס'איז דאָך היינט יאַריד? איך האָב אַנשטאָט הורט געמאַכט דעם עסק לאַחרים. איך האָב אָפּגעשטאַט וויזיטען יעדען געזעלשאַפטליכען טוער בעזונדער.

* * *

די היגע דאַמען האָבען דאָ אָרגאַניזירט אַ געזעלשאַפט „עזרת חולים" און יערעם קינדער הייסט, אַז דער ציל פון „עזרת חולים" איז צו העלפען קראַנקע, און ביי יודען נע'פגר'ט אַ פערד, האָט דער עזרת חולים אַרויסגעגעבען טויזענד לעי דעם יודען אויף אַ פערד. אַ יודענע האָט מען אַרויסגעגעבען 500 לעי זי זאָל „פערשיטען" גענז און ציהען איהר חיונה. דאָס איז אייגענטליך די אויפגאַבע פון דעם „עזרת עניים", נאָר די עזרת עניים איז דאָ אַזוי אָרים און קליין צו פערמינדערען די נויט, אַז פאַר די ביטערע גראָשענס פון דעם אָרימאַנ'ס רעצעפּט מוז מען קויפען אַ יודען אַ פערד, און אַנ'אָרימער פּרוי — גענז, ווייל סיי דער יוד און סיי די יודענע ליידען הונגער.

ווי נאָך אַ לויה זענען געזעסען די יודישע קרעמער ביי די קלייטען אין דעם יאַריד־טאָג, דערשלאָגען און דערהרג'עט: מ'זעהט קיין קונה נישט פאַר אַ רפואה. ווערט פערבלאָנדזשעט אַ פּויער אַהער. זוכט אַ ביליגען אַרשין שטאָף, דערהערט ער דעם פּרייז, בויגט ער אָן דעם קאָפּ, נישטערט די אָרימע מטבעות אין קעשענע, גלעט מיט דער גראָבער, פערהאַרטעוועטער האַנט און האַרטע שוואַרצע נענעל דעם שטאָף, טוט אַ זיפץ אַ טיפען און נאָכאַמאָל אַ גלעט דאָס שטיקעל שטאָף, וואַרפט דעם לעצטען בליק און קריכט פּאַוואָליע אַרויס פון דער קראָם. כ'האָב געזעהן, ווי די זעלבע קרעמערס האָבען ביטאָג געמאַכט די קאַסע, געקאַרטשעט מיט'ן שטערען און געקרעכצט, געקרעכצט דערפאַר, ווייל אין סך־הכל האָבען זיי אין יאַריד־טאָג נישט געלייזט אַפילו אויף דער הוצאה.

* * *

איך האָב מיך דעם טאָג געדרעהט אויף דער נאַם איבער'ן שטעטעל. די בלאָטע איז געווען איבער'ן גאַרטעל. דער הימעל בעדעקט מיט כמאַרעס. פון די רעכער האָט געקאַפּעט. ס'האָט געוויינט דער וועטער און ס'האָט געוויינט דאָס האַרץ אין מענשען: וואָס וועט זיין דער תכלית? גוואַלד, וואָס וועט זיין? אַזעלכע שווערע און ביטערע יאָהרען געקומען: יודען זענען הונגעריג. אויפ'ן אַקסעל פון אַ שוואַכען פערהאַרעוועטען מאַטען זיצען עטליכע דערוואַקסענע קינדער און האָבען נישט וואָס צו טון. דער יוד, וואָס קען נאָך קויפען אַ ברויט, ערגערט זיך, ווען ער זעהט, אַז דאָס ברויט ווערט באַלד צוכאַפּט, און זאָגען אַ קינד: „עס נישט", קרענקט איהם צעהן מאָל מעהר. אָבער מאָרגען ווייסט איין גאָט אין הימעל צי וועט ער שוין האָבען אויף אַ ברויט צו קויפען. ער, דער יוד, איז אַ לעבעדיגער עדות פון צעהנדליגער יודען ווי ער, וואָס זיצען שוין אָפּ דאָ טעג און פאַסטען און אין שטוב איז נישטאָ קיין צוואַנציגער אויף אַ ברויט. אַ צוואַנציגער איז היינט אַ הויכע מטבע אין שטעטעל.

אַ חלק אין דעם האָט דאָס שלעכטע גערעטעניש פון היי יאָהר. נאָך אַ גרעסערען חלק האָט די באָדענלאָזיגקייט פון אונזערע פּרנסות, אָט די אַלטע

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

דאָס לאָדזשער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

26 דינסטאָג — ט"ז אדר א' תרפ"ט

פעברואַר

זון-אויפגאַנג 6 38
זון-אונטערגאַנג 5.02

סאָוויעטישער האַנדעלס אויספלוג.

(—) אין די נאָהענטסטע צייט קומט קיין פוילען אַ סאָוויעטישער האַנדעלס-אויספלוג. דער אויספלוג וועט אויך בעזוכען די שטאָט לאָדז.

„זעזנאַניעס" אויף הכנסה-שטייער.

(2) לויט אַ פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער-יום איז דער טערמין פון אָפּגעבען „זעזנאַניעס" אויף הכנסה-שטייער פראָלאָנגירט געוואָרען פון 1 מערץ ביז'ן 1 מאַי.

אַ פאַמיליע פערגיפטעט פון פיש.

אַ געוויסער יאַנקעל טשופּאַ פון לוטאָמירסקאַ 36 האָט געקויפט אויפ'ן מאַרק פיש און זיי אָפּגעקאָכט צום עהערנעכטיגען מיטאָג.

באַלד נאָכ'ן עסען האָט זיך די גאַנצע פאַמיליע, יעקב, זיין פרוי דינה און די קינדער ישראל און מלכה, זיך דערפיהלט זעהר שלעכט און זענען געפאַלען אָהן בעוואוסטזיין מיט סמנים פון פערגיפטונג. די שטאָטישע פאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט, אַז די גאַנצע פאַמיליע איז פער-סמ'ט געוואָרען מיט די נישט פרישע פיש. נאָכדעם ווי די פערגיפטעטע איז ערטיילט געוואָרען הילף האָט מען זיי אין אַנ'ערנסטען צושטאַנד איבער-געלאָזען אין דער היים אונטער דער אויפזיכט פון טשופּאַ'ס מוטער.

ניי-געבוירענע קינדער מוז מען מעלדען.

(ס) צוליב די נישט-גענויע ידיעות, וועלכע האָבען זיך בעוויזען אין דער פרעסע וועגען מעלדען ניי-געבוירענע קינדער, איז דער ציוויל-שטאַנד-אַמט מוריע, אַז לויט דעם אַרטיקעל 95 פונ'ם ציוויל-קאָדעקס, דאַרף יעדעס ניי-געבוירען קינד אין משך פון 8 טאָג געוויזען ווערען דער פערזאָן, וועלכע דאַרף צוזאַמענשטעלען דעם אַקט פו'ן ציוויל-שטאַנד, כדי מען זאָל קאָנען נאָכדעם צוזאַמענשטעלען דעם אַקט (מעטריקע) וועגען געבוירען.

סכנה פון אַ פערפלייצונג.

(2) צוליב דער דראָהענדער לאַגע, וועלכע קאָן זיך שאַפען ביים אויפטייען פון אייז און שניי און דאָס ריהרען זיך פון אייז אויף די טייכען, האָט דאָס באַהן-מיניסטעריום בעפוילען דער לאָדזער באַהן-דירעקציע, בעצייטענס צו אָרגאַניזירען אַ געהעריגע פערזיכערונג פון די באַהן-אָביעקטען.

רעגיסטראַציע פון פערד.

(—) דאָס מיליטער-פאָליציי-אישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט פאָדערט אויף אַלע פערד-אינהאַבער, אַז זיי זאָלען ביז'ן 10. מערץ. רעגיסטרירען אַלע יונגע פערד ביז 4 יאָהר און די פערד איבער 4 יאָהר, וועלכע זענען צוליב וועלכע ס'איז סיבות נישט רעגיסטרירט געוואָרען אין יאָהר 1928.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(—) היינט בייַנאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: וואָיטשיצקי, נאַפּיורקאָווסקי 27; דאַנ'ע-לעצקי, פּיעטריקאָווער 127; אילניצקי, וואָלטשאַנסקאַ 37; ליינוועבער. פרייהייטס פּלאַץ 2; האַרט-מאַן, מלינאַרסקאַ 1; קאַהאַן, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קרענקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקריפּלונגען פון די פּלייצעס און גלידער.

איינענע פּראַצאָווניע פון וועמליכע אָרטאָפּעדישע [illegible] קאָלטעס-ליבע פיס, נאַרפּעקען א. ז. וו.

[illegible] פון 5—7 אין אָוונט.

טיילווייז בעפרייט דעם יאָהרגאַנג 1906

(—) ווי מיר דערוויסען זיך האָט דאָס קריגס-מיניסטעריום אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז מ'זאָל אָנהויבען (בהדרגה) צו בעפרייען פון מיליטער דעם יאָהרגאַנג 1906, וועלכער איז גערופען געוואָרען אין מיליטער מיט צוויי יאָהר צוריק, אַ טייל פון דאָ-זיגען יאָהרגאַנג איז שוין בעפרייט געוואָרען אין אָקטאָבער 1928. אויף זייער אָרט וועלען גערופען ווערען די פּאָבאָראָווע פון יאָהרגאַנג 1907, ווי מיר דערוויסען זיך וועלען די ראָזינע פּאָבאָראָווע אין די נאָהענטסטע טעג בעקומען „קאַרטי פּאָוואָלאַניאַ".

די יונגעלייט פון יאָהרגאַנג 1907, וועלכע האָבען קאַטעגאָריע „אַ" און וועלען נישט בעקומען קיין קאַרטען זענען צוגערעכענט געוואָרען צום אַר-בערקאָנטינגענט. דאָס הייסט אָבער נאָך נישט, אַז זיי וועלען שוין נישט גערופען ווערען אין מיליטער, לויט דעם נייעם מיליטער-געזעץ קענען די איבער-קאָנטינגענט פּאָבאָראָווע גערופען ווערען אין מיליטער ביז זיי ווערען אַלט 25 יאָהר.

שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע.

(מ) דאָס אַרויסגעבען לעבענסמיטעל פאַר אַר-בייטסלאָזע אויף די טאַלאָנען פון דער שטאָטישער אונטערשטיצונגס-אָפּטיילונג, וועט פון היינט אָן פאָר-קומען אין פאָלגענדע 4 ערטער: פּיעטריקאָווער 292, פּושעגראָ-אַלניאַנאַ 31, וואָזשיאַ 11, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 28.

מיט די לעבענסמיטעל טאַלאָנען קאָנען זיך די אַרבייטסלאָזע ווענדען אין פאָלגענדע קאָאָפּעראַ-טיווען נאָך פּראָדוקטען: פּיעטריקאָווער 292; פּשענגראָאַלניאַנאַ 31; וואָזשיאַ 11; אַלעקסאַנדראָווסקאַ 28.

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אַמט ביים מאַגי-סטראַט מעלדעט די פעראינטערעסירטע אַרבייטס-לאָזע, אַז דער לעצטער טערמין פון צוטיילען די לעבענסמיטעל און בעהייצונגס-טאַלאָנען פאַלט אויס דעם 28. פעברואַר 1929.

נאָך דעם טערמין, וועלען קיין רעקלאַמאַציעס פון די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען זיך נאָך די טאַלאָנען נישט געמעלדעט — נישט אָנגענומען ווערען.

(מ) אין לאָקאַל פון מלוכה'שען אַרבייט-פערמיטלונגס-אַמט (קילינסקאַ 52) איז נעכטען פאָרגעקומען די אויסצאָהלונג פון אונטערשטיצונג פאַר די אַר-בייטסלאָזע אינטעלעקטועלע.

אין משך פון היינטיגען און מאָרגענדיגען טאָג וועט מען נאָך אויסצאָהלען די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען נאָך נישט בעקומען די אונטערשטיצונגען.

דעם 28. ד. ח. וועט אויסגעצאָהלט ווערען די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען איינגעגעבען רעקלאַ-מאַציעס.

דערשאָסען אַ שוואָגער צוליב ירושה.

דער מערדער זיך אַליין איבערגעגעבען דער פאָליציי.

(—) עהרגעכטען נאָכמיטאָג האָט מען אויפ'ן פעלד נעבען דעם דאָרף רעטקינאַ הינטער לאָדז געפונען אַ בעוואוסטלאָזען מאַנספערזאָן אין אַ קאַלוזשע בלוט, וועלכעס איז גערונען פון עטלי-כע וואונדען אין קאָפּ.

דעם פערוואונדעטען האָט מען אַריינגענומען אין איינע פון די וואוינונגען אין דאָרף און מ'האָט אַהין אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע פון לאָדז.

דער דאָקטאָר פון פּאָגאָטאָוויע האָט פעסט-געשטעלט ביים פערוואונדעטען עטליכע וואונדען פון רעוואָלווער-קוילען אין קאָפּ און האַלז, אין אַ בעוואוסטלאָזען און זעהר שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעשיקט אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס.

די פאָליציי, וועלכע האָט תיכף אָנגעהויבען אַנ'ענערגישע אויספאָרשונג האָט קודם-כל פעסט-געשטעלט, אַז דער ערמאָרדעטער הייסט לעאָן גנאַ-גנאָווסקי פון לאָדז און וואוינט אויף אַביוואַטעלסקאַ 3. ווייטער איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז מיט עטליכע שעה פריהער האָט מען גנאַגנאָווסקי'ן גע-זעהען ביי זיין פערהייראַטע שוועסטער אין דאָרף רעטקינאַ.

דערהויל האָט זיך אין צוועלפטען קאָמיסאַר-יאַט אין לאָדז געמאָלדען סטעפאַן גאַלינסקי און אָפּגעבענדיג דעם רעוואָלווער ערקלעהרט, אַז ער האָט דערשאָסען זיין שוואָגער לעאָן גראַבאָווסקי. גאַלינסקי האָט שוין פון לאָדז געהאַט אַ סכסוך מיט זיין שוואָגער גראַבאָווסקי וועגען אַ ירושה-פערמעגען. עהרגעכטען איז גראַבאָווסקי גע-קומען צו זיין שוואָגער כדי ענטגילטיג צו ליק-ווידירען דעם סכסוך. לויט'ן הסכם האָט גאַלי-סקי געראַרפט אויסצאָהלען זיין שוואָגער עטלי-כע טויזענד זלאָטעס. נאָך דעם שלום-אָפּמאַך האָט גאַלינסקי מכבד געווען דעם גאַסט מיט בראָנפען און אויסגעדריקט זיין גרייטקייט איהם אָפּצופיהרען קיין לאָדז, אויפ'ן וועג האָט גאַלינסקי זיין שוואָגער דערשאָסען.

דער מערדער איז אַרעסטירט, דער צושטאַנד פון דערשאָסענעם איז אַ האָפנונגסלאָזער.

אַנ'אָפּעריסט פאַר'ן מיליטער-געריכט.

(2) בשעתו איז אַ געוויסער יעקב בערגער פון אַלעקסאַנדריסקאַ 34 פער'משפט געוואָרען דורכ'ן מיליטער-געריכט אויף 5 טעג אַרעסט, אַלס פּראָ-טאָקולאַנט ביי דעם דאָזיגען פּראָצעס איז געווען בעשעפטיגט דער סערזשאַנט פראַנטשישעק ווייקערט. צומאָרגענס איז ווייקערט געקומען צו בערגער'ן און איהם ערקלעהרט, אַז ער איז פער'משפט געוואָרען מיט 100 זלאָטיס שטראָף, אָדער 10 טעג אַרעסט. ווייקערט האָט דעריבער געפאָדערט, אַז בערגער זאָל איינצאָהלען די 100 זל., אויב נישט וועט ער בערגער'ן אַרעסטירען. פערשטעהט זיך, אַז בערגער האָט בעצאָהלט. צומאָרגענס איז בערגער אַוועק אין דער מיליטער-מאַכט און פערלאַנגט אַ קוויטונג אויף דער איינגעצאָהלטער סומע. דאָ האָט זיך אַרויסגע-שטעלט, אַז דער סערזשאַנט ווייקערט האָט פּשוט בעשווינדעלט בערגער'ן.

נעכטען איז ווייקערט געשטאַנען פאַר'ן מילי-טער-געריכט, דאָ האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ווייקערט האָט אויך נאָכגעמאַכט דעם קאַנצעלאַריע-שטעמפּעל און אונטערשריפטען און אַ ז'-אַרום בע-גאַנגען גרויסע שווינדלערייען. ווייקערט איז פער'-משפט געוואָרען אויף 8 חדשים טורמע.

„אָרדט"
זאַכאָדניאַ 43

יודישער קאַמער-טעאַטער
ליייטונג: מ. בראָדערזאָן.

לעצטע 3 טעג

היינט - 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט

דער פּראַכטפולער 5. קאַרנאַוואַל-פּראָגראַם

א. נ. „מאַסקאַראַד"

1) אובערטור. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואַלד-גולן.
6) אַ מויד אַ צימעס. 7) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) דער ווייטער מאַסקאַראַד.

טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אַבערזשאַנעק. :—: מוזיק-קאָמפּ.: דוד ביינעלמאַן. קאָנפ.: י. רייזנגלאַס. קאָסט.-דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט-עפעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונד.

קליינער פעליעטאָן

אַ ביסעל לומדות.

די חוקרי הדור זאָגען, אַז אויף צו לערנען גמרא, דאַרף מען האָבען אַ — גמרא-קעפּעל, למשל, אויפ'ן פּסוק „ואהבת לרעך כמוך", פּאָרוועלט זיך די גמרא צו זאָגען „ברור לו מיתה ופה" גו געה זיי אַ חכם און פערשטעה. וואָס די גמ־א מיינט דערמיט?

הערט אדרבא נאָכאמאָל, אויב איינער וויל זיין חבר אַרויסווייזען די גרעסטע אהבה, זאָל ער פאַר איהם אויסקלויבען אַ שעהנע, מיתה...

אַ שעהנע מיתה גאָר? איך ווייס, אַז ס'איז דאָ אַרבע מיתות בית-דין און דאַכט זיך, אַז מ'קען פון זיי אַלע קיין האָניג נישט לעקען, און דאָ דאַרף איך גאָר מיין ליבען חבר מכבד זיין מיט אַ — מיתה...

די האַרבע קשיא איז מיר געשטאַנען ווי אַ ביין אין האַלז, כמה וכמה יאָהרען, ביז דאָ לעצ-טענס האָבען מיר די ציטונגען און זשורנאַלען פון דער גאַנצער וועלט דאָס אויפגעקלעהרט.

אמת טאַקע, ביי זיי, ביי די צייטונגען, איז נישט קיין ענין פון אַרבע מיתות, נאָר פון גאַנצע חמשה עשר מיסים... ווי „מיס פּאָלאָניאַ", „מיס אנגליאַ", „מיס אוסטריאַ" א. א. וו. און זיי די צייטונגען האָבען דאָס געמאַכט אָהן רמזים אָהן גמטריאות, נאָר טאַקע כלה כמות שהיא. זיי האָבען אָבגעדרוקט די מיסיס'ן אין דער גאַנצער לענג און ברייט, ווי זיי זענען, עס זאָל גאָר קיין קשיות נישט זיין צו פרעגען.

און איצט איז מיר שוין רעכט געוואָרען דער מאמר, אַז ואהבת לרעך כמוך — מיינט מען ברור לו מיסה יפה...

איך האָב אפילו געפרעגט ביי מיינעם אַ חבר, גאָר אַ גרויסער למדן, פאַרוואָס הייסט עפּעס אַ מיידעל מיס, האָט ער מיר ערקלערט בזה האופן: אַ מיידעל איז דאָך אַ ערב-ווייב, און אויף אַ ווייב ווערט דאָך געזאָגט אשה-רע מר ממות... דערפאַר הייסט אַ מיידעל מיס. נאָר ווי די זאַך זאָל נישט זיין, איז מיר דערוויייל אַראָפּ אַ גרויסער זאָרג פון קאָפּ און איך פערשטעה שוין דעם מאמר פון דער גמרא.

שר של אש.

——:0:——

לאָקאַטאָרען-פעראיין פּראָטעס-טירט געגען העכערען דאָס דירה-געלד.

(2) צוליב דעם נייעם רעגירונגס-פּראָיעקט וועגען העכערען דאָס דירה-געלד, האָט דער צענט-ראַלער לאָקאַטאָרען-פעראיין בעשלאָסען צונויפצו-רופען אויפ'ן 2. מערץ אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע לאָקאַטאָרען-פעראיינען, כדי צו פּראָטעסטירען געגען דער געפּלאַנטער העכערונג פון דירה-געלד.

בעפרייט די אַרעסטירטע נאָדעל-אַרבייטער.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַרעסטען צווישען די נאָדעל-אַרבייטער דערוויסען מיר זיך, אַז כמעט אַלע אַרעסטירטע, אַ חוץ צוויי, זענען שוין בעפרייט געוואָרען. די שליסלען פון לאָקאַל פון שניידער-פעראיין, קאָנסטאַנטינער 26 זענען צוריק איבער-געגעבען געוואָרען די פערוואַלטונגס-מיטגלידער און דער נאָדעל-פעראיין איז נאָרמאַל טעטיג.

בעת דער רעוויזיע אין פעראיין זענען קיין שום פערדעכטיגע זאַכען נישט געפונען געוואָרען.

אויטאָ-אונגליק.

(—) עהרנעכטען אַרום 1 בייַנאַכט איז אויף עק פּיעטריקאָווער און בענעדיקטאַ איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַנ'אויטאָ דער 29-יעהריגער פּאָליצ-יאַנט קאַזשימיעזש גורסקי פון טרעמבאַצקאַ 45.

די פּאָגאָטאָוויע האָט דעם פערוואונדעטען ער-טיילט הילף, דער שאָפער איז אַרעסטירט געוואָרען.

אַ מילך-קאָנטראָל.

(מ) דאָנערשטאָג דעם 28. ד. ח. וועט פאָר-קומען די ערשטע זיצונג פון דער קאָמיסיע, וועלכע דאַרף אַריינפיהרען אַ רעגיסטראַציע און אַ קאָנט-ראָל וועגען דעם, וויפיל מילך עס ווערט בענוצט אין לאָדז.

די רעגיסטראַציע איז נויטיג צוליב דער פּראָ-יעקטירטער מילך-צענטראַלע, וועלכע עס האָט בדעה צו אָרגאַניזירען דער מאַגיסטראַט.

דאָס פעסטשטעלען פון דער צאָהל און פון דער מילך-קוואַליטעט, וועט געבען די מעגליכקייט דער מילכיגס-קאָמיסיע אַריינפיהרען די אַקציע צו בעזאָרגען מיט גוט און פריש מילכיגס די שטאָט.

אין אַ וואַרים- און דערנעהרונגס-פּונקט.

אַ בעזוך ביי דער געזעלשאַפט „מחזיקי חולים“.

די געזעלשאַפט „מחזיקי-חולים“ (קילינסקי 120) האָט אונז איינגעלאַדענט צו זעהען, ווי עס אַרבייט דער וואַרים- און דערנעהרונגס-פּונקט אין זייער לאָקאַל.

איך קום אַריין אַרום האַלב 7 אין דער וואַרים-שטוב; דער קעסעל טיי קאָכט. אין שטוב איז נאָך וואַרעם, ביי דער זייט, נעבען אַ טישעל, זיצט אַן עלטערע דאַמע ביי אַ גאַנצען באַרג אָנגעשניטענע ברויט און ביי אַ גרויסען סלוי איינגעמאַכץ און שמירט דאָס ברויט.

איך ווייס, אַז די וואַרים-פּונקטען געבען אַרויס נאָר ברויט מיט טיי, ווער איך נייגעריג און פרעג די דאַמע: ווער האָט געגעבען איינגעמאַכץ?

— איך האָב געבראַכט פון דערהיים: די קינדער, וועלכע קומען אַהער פערשאַפען מיר אַזוי פיל פערגעניגען מיט זייער לעבעדיגקייט, אַז איך האָב בעשלאָסען זיי אויך צו פערשאַפען פערגעניגען, און בעיטעם'ען זיי דאָס ברויט מיט עפּעס, קינדער האָבען ליב — זיס...

איך בין נייגעריג צו וויסען, ווער די דאַמע איז און פרעג זי וועגען דעם.

— ספּעקטאָר, — ענטפערט זי מיר.

— פרוי ד"ר ספּעקטאָר פון פּיעטריקאָווער 107, קעהר זיך מיט אייך עפּעס אָן?

— אַ שנור".

דאָן איז די זאַך פערשטענדליך: דאָס איז אַזאַ „פאַמיליען-פעהלער“ ביי ספּעקטאָר'ס, ביי די ברייטהערציגע רוסישע יודען — זיי ווילען וואָס-מאַכען הונגעריגע...

די שטוב ווערט באַלד פול מיט קינדער, וואָס קומען פון דער נעבענדיגער תלמוד-תורה. קינדער אויסגעהונגערטע, אָבער לעבעדיגע יודישע קינדערלעך. מיט זיי קומען חברים, זעהט אויס, בעסער סיטואירטע, וועלכע ווילען נישט עסען. פרוי ספּעקטאָר קען שוין די קינדערלעך, זיי קענען אויך זי. מען בייט זיך אויס: איינער וויל אַ קלענער שטיקעל, איינער אַ גרעסער, איינער אַ ריקערס, איינער אַ רינערס, איינער — נאָך אַ שטיקעל, איינער מיט און איינער אָהן איינגעמאַכץ.

עס מאַכט זיך אַמאָל, אַז די רייכערע חברים, וועלכע קומען נאָר מיט מיט די אָרימע, האַלטען נישט אויס, און מאַהנען זיך אויך אַ שטיקעל ברויט... דאָס קינדער-האַרץ האַלט זיך פריי און לעבעדיג.

די עלטערע, וועלכע קומען אַריין, זעצען זיך אַוועק ביי אַ זייט, האַלטען אַראָפּ דעם קאָפּ, האָבען נישט אויף די אויגען — גלייך זיי וואָלטען בעגאַנגען אַ פערברעכען.

עס קומען אַריין אַלטע מענשען, — דערצעהלען די פערוואַלטונגס-מיטגלידער פון „מחזיקי-חולים“, וועלכע אַרבייטען טעטיג ביים פערטיילען די פּאַרציעס, — אַלטע מענשען, אַז עס טוט וועה דאָס האַרץ צו קוקען אויף זיי... אַזעלכע בכבוד'יגע מענשען. עס קומט אָפטמאָל אויס זיי דאָס ברויט אַ היים צוגעבען, זיי שעהמען זיך אַוועקצוזעצען עסען אויפ'ן אָרט, אַז זייטיגע מענשען זאָלען זיי זעהען... אָבער קינדער — דאָס איז אַ לעבעדיג פאָלק, זיי זענען אומעטום אינדערהיים: מען עסט אָפּ — צוקריגט מען זיך אַביסעל, מען צושלאָגט זיך אויך — אָבער מען ווערט באַלד חבר, מען בעט נאָך אַ שטיקעל ברויט, שטילערהייט פאַר אַ שוועסטערל אינדערהיים און מען נעהט אַ היים שלאָפען.

וואָס פאַר אַ גרויסע זאַך דאָס איז אַנצוועטיגען אַ הונגעריג קינד!

מאַמעס, וועלכע לויפען נאָך זייערע קינדערלעך מיט אַ שטיקעלע זעמעל און פּוטער, מיט אַ ביסעל מילך, קאַקאַאָ אָדער שאָקאָלאַד, מיט אַן אייעלע, אַז זייערע קינדער ווילען נישט עסען, האָבען נישט קיין אַפּעטיט — אַט די מאַמעס וואָלטען געדאַרפט בעזוכען די וואַרעם- און דערנעהרונגס-פּונקטען פאַר די אָרימסטע, וואָלטען זיי געזעהען, ווי עס עסען קינדער נישט-געבעטען, מיט וואָס פאַר אַן אַפּעטיט אַן אָרים קינד עסט אַ טרוקען שטיקעל ברויט. וואָלטען זיי אפשר געוועהן קאָנסעקווענט די מאַמעס און פון זייערע איבערזעטיגטע קינדער אַוועקגענומען אַ שטיקעל בעטעם'ט ברויט אויך פאַר די אָרימסטע. (י')

שפּענדען פאַר די וואַרים- און דערנעהרונגס-פּונקטען.

ה' ש. לעסעלסאָן האָט געשפּענדעט פאַר די וואַרים- און דערנעהרונגס-פּונקטען 5 זל.

לאַניוּכאַ גימנאַסטיקירט.

דער פאָטער וועט זיך פרייטאג זעהען מיט זיין צום טויט פער'משפּט'ען זוהן.

(11) דעם ריכטיגען „גאַלגען-הומאָר“, וואו עס רופען עס די דייטשען בעווייזט לאַניוּכאַ אין טורמע. ער פערנעהמט זיך מיט גימנאַסטיק און וויצעלט זיך.

נעכטען האָט דער וועכטער פון טורמע בעמערקט, ווי לאַניוּכאַ גימנאַסטיקירט זיך, דערזעהענדיג אין פענסטערל נאָר לאַניוּכאַ'ס פוס האָט ער אויפגעעפענט די טיר און זי שנעל פערמאַכט.

לאַניוּכאַ האָט איהם נאָכגעשריגען:

— וואָס האָט איהר מורא, כ'וועל אייך נישט דערהרג'ענען, כ'האָב דאָך ביי זיך נישט קיין העקעל.

און שפּעטער נאָך צוגעגעבען:

— דער רוח איז נישט אַזוי שרעקליך, וואו מען מאַהלט איהם!

אין אַלגעמיין, פיהלט ער זיך אין טורמע זעהר געמיטליך, עסט מיט אַפּעטיט, לערנט און פערנעהמט זיך מיט גימנאַסטיק. ער פערהאַלט זיך אַזוי גלייך נישט ער וואָלט געווען דער מערדער פון דריי אומשולדיגע מענשען, און גלייך דער טויט-אורטייל האָט מיט איהם קיין שייכות נישט.

(11) נעכטען האָט זיך אין פּראָקוראַטאָרער-אַמט, צום פּראָקוראָר הערמאַן געמאָלדען לאַניוּכאַ'ס פאָטער און געבעטען אַן ערלויבעניש זיך צו זעהען מיט דעם פער'משפּט'ען לאַניוּכאַ.

לאַניוּכאַ'ס פאָטער וועט האָבען די מעגליכקייט זיך צו זעהען מיט זיין זוהן ערשט פרייטאָג; אין דעם טאָג, ווען די טורמע-אַרעסטאַנטען האָבען, לויט'ן רעגולאַמין, דאָס רעכט זיך צו זעהען מיט זייערע קרובים.

לאַניוּכאַ'ס פאָטער האָט ערקלערט, אַז בעת דער זעהונג מיט דעם זוהן, האָט ער ברעה צו ווירקען אויף איהם, ער זאָל איינגעהען אויף אַן אַפּעלאַציע, אויב לאַניוּכאַ אַליין וועט דאָס נישט וועלען טון, וועט ער, דער פאָטער עס טון פאַר איהם, ווייל ווי עס ערקלערט דער פאָטער, כאָטש זיין זוהן איז פערשאָלטען פון מענשען, אַלס קאַלטער מערדער, האָט ער איהם דאָך ליב, ווי אַ פאָטער אַ קינד, און ער וויל איהם ראַטעווען דאָס לעבען.

אַ גרויסע פערשווענדונג.

(וו) אין קאָנסטאַנטין קאָכט מיט דער דעפראַודאַציע, וועלכע עס איז בעגאַנגען איינער פון די דאָרטיגע מאַגיסטראַט-בעאַמטע, אַ געוויסער ראָמאַן יעגער, וועלכער האָט געאַרבייט אין אַרציטסלאָזען-פאָנד.

נעכטען, בעת אַ קאָנטראָל אין דער קאַסע האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז עס פעהלען 3,394 זל. מיט 27 גר.

פון די געריכטע.

(2) ווי מען אינפאָרמירט אונז פון דער געריכטס-מאַכט, פערברייטערען די נייע פאָרשריפטען בעדייטענד די רעכט פון די אויספאָרשונגס-מאַכט, אַ רייהע דעציזיעס, וועלכע זענען ביז איצט געווען אַנבעלאַנג פון די קרייז-געריכטען, זענען איצט איבערגעגעבען געוואָרען די אויספאָרשונגס-ריכטער.

פון געריכט.

בעצאַהלט אַ חוב מיט... קלעפּ.

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען באַלעסלאַוו יאַרזנא, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען, אַז קומענדיג צו אַ געוויסען לורוויג אַנדרושאַק אָפּגעהמען אַ חוב, האָט ער דערוויל צושלאָגען אַנדרושאַקן און צובראָכען זיין מעבעל. דאָס געריכט האָט איהם פערמשפּט אויף 6 חדשים טורמע.

ביי די עקספּעדיטאָרען.

(וו) דער עקספּעדיטאָרען-פעראיין האָט זיך געווענדעט צו דער שטעטישער סטאַראָסטווע וועגען ערלויבען צו פאָהרען איבער די גאַסען מיט לאַסטוועגען ביז 7 אין אָוונד.

וועגען דעם ענין וועט אין די נאָהנטסטע ט. ג פאָרקומען אַ קאָנפערענץ אין דער שטעטישער סטאַראָסטווע.

פלוצלינג געשטאָרבען.

(2) נעכטען איז בעת'ן עסען מיטאָג פלוצלונג געשטאָרבען. געוויסע רוישא זיירע, קילינסקי 15, דער אַרויסגערופענער פאָגאָטאָוויע-דאָקטאָר האָט נאָר געקענט קאָנסטאַטירען דעם טויט.

זעלבסטמאָרדען.

(2) אויף אַלעקסאַנדראָווסקאַ 73 האָט זיך פער'סמ'ט מיט עסיג-עסענץ אַ געוויסער לורוויק בוסמאַן, די פאָגאָטאָוויע האָט איהם אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

— אויף לעוואַ-קעלמאַ 5 האָט זיך פער'סמ'ט מיט יאָדינע דער 16-יעהריגער פראַנטשישעק נאָמלונסקי. אויך איהם האָט די פאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

— אויף זאַמענהאָפאַ 19, האָט זיך פער'סמ'ט מיט סובלימאַט די 28-יעהריגע אַלעקסאַנדראַ וואַלטשאַק, אין אַ זעהר שווערען צושטאַנד האָט מען די זעלבסטמערדערין אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַז און א. קאָמפּאַניעץ.

אַנשעל שאָר'ס אַמעריקאַנער יודיש טעאַטער

גאַסטראָלען פון דער וועלט-בעריהמטער אַמעריק. קינסטלערין

דאָראַ ווייסמאַן

פרעמיערע! פרייטאַג, דעם 1-טען, שבת, דעם 2-טען, זונטאַג דעם 3-טען, מיטוואָך, דעם 6-טען, 9 אין אָוונד פרעמיערע!

אונזער גרויסער גאַסט דאָראַ ווייסמאַן אין אַנשעל שאָר'ס גרויסע אַמעריקאַנער און וואַרשאַווער סענסאַציע

„ווייב און געליבטע“

2 יאָהר געשפּילט אין אַמעריקאַ, 102 מאָל אין קאַמינסקי'ס טעאַטער אין וואַרשאַ.

שבת, 4 נאָכמיטאָג און מאָנטאַג, דעם 4-טען, 9 אָוונד צו פּאָפּולערע פרייזען-די קינסטלערישע אויפפיהרונג פון דאָראַ ווייסמאַן אַלס

„די מאַמע פון דער וועלט“

ספּעציעל פאַר איהר געשריבען פון י. זאַלאַטאַרעווסקי. רעזשי: אַנשעל שאָר.

אַכטונג! די פאָרשטעלונגען הויבען זיך אָן פּינקטליך 9 אָוונד און 4 נאָכמיטאָג. נאָכ'ן 3-טען קלונג, וועלען די טהירען פּאָזיטיוו געשלאָסען ווערען.

דינסטאַג, דעם 5-טען מערץ, ווערט נישט געשפּילט.

ס'נעמט אַנטייל (לויט א.ב.) פּרויען: בעזמאַן, באָריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאָדערמאַן, קאַרעני, קאָמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָסקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

אַ ניי לאָטעריע-קאַנטאָר.

צוליב דעם, וואָס אין די לעצטע צייטען האָט ביים אויסקויפען לאָסען פון דער מלוכה-לאָטעריע געהערשט אַ גרויסער אַנדראַנג, האָט מיט דער בעמיהונג פון לאָטעריע-קאַנטאָר ב. וויינבערג, די גענעראַל-דירעקציע פון דער מלוכה לאָטעריע דערלויבט דעם ה' וויינבערג צו עפענען אַן אָפּטיילונג.

די אָפּטיילונג איז געוואָרען, צו דער בעקוועמליכקייט פון פּובליקום ערעפענט און געפינט זיך אויף פּיעטריקאָווער 163.

אַ לעבעדיגער פּאַקעל.

(2) אויף קרוטשאַ 6, האָט דער 14-יעהריגער אַלעקסאַנדער קאַזשימיערסקי צוליב אונפאָרזיכטיגקייט אָנגעצינדען אַ פלעשעלע בענזין, אין איין אויגענבליק האָבען די פלאַמען אַרומגעכאַפּט דאָס אומגליקליכע יונגעל. מיט דער הילף פון עטליכע שכנים איז געלונגען דאָס קינד אָפּצוראַטעווען.

פון פאָלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

די זונטאָגדיגע פאָרלעזונג פון רעד. י. אונגער אין דער פאָלקס-אוניווערזיטעט אר"ט: „וואָס איז אַזוינס ראַסע און פאָלק“ האָט צונעצויגען זעהר אַ גרויסען עולם צוהערער, וועלכע האָבען איבערפולט דאָס לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. אין דעם רעפעראַט, וואָס האָט געדויערט איבער אַ שעה צייט, האָט דער חשוב'ער פּרעלעגענט געשילדערט די פערשידענע ראַסען און זיך בעזונדערס אָפּגעשטעלט אויף די אייגענשאַפטען פון דער יודישער ראַסע און די בעציהונג צו איהר. דער אינטערעסאַנטער רעפעראַט איז אויסגעהערט געוואָרען מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט.

היינט, דינסטאַג, אין אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ פאָרלעזונג פון ה' יוסף הערשקאָוויטש (יוריש) אר"ט: „די ניי-פּראָיעקטירטע פּוילישע קאָנסטיטוציע און די יודען“. דער איינגאַנג איז פריי.

גנבים אין אַ מאַנופאַקטור-לאַגער.

(—) עהרנעכטען האָבען גנבים זיך אַריינבעקומען אין מאַנופאַקטור-לאַגער אויף נאָפּיורקאָווסקאַ 57 און פון דאָרט אַרויסגענומען פאַר עטליכע טויזענד זלאָטעס פערשידענע סחורות. די גנבים איז נאָך נישט געלונגען צו אַרעסטירען.

„פּוילישער מאַנטשעסטער“.

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין און י. ניהזאַן איז ערשינען דער נומער 5 פון דער לאָדזשער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען „פּוילישער מאַנטשעסטער“ מיט אַרטיקלען פון: רעד. י. אונגער, אלי באַרוכין, אָסקאַר בערמאַן, א. י. ברושעווינסקי, אַהרן א. צימערמאַן, מאַגיסטער ל. ראַפּנער, ב. א. גליקסמאַן, יוסף זשורקאָווסקי, לאַזניק א. יאָעל, יעקב קאָראַן, ד"ר ווילהעלם פּאָלעק, נ. שפּעט, מאַגיסטער שטרויך, ב. נ. ליטווין, אַהרן פּאָלאַקאָוו א. אַ.

אַ חוץ דעם ענטהאַלט דער נומער: אַ בעשרייבונג וועגען ערמאָרדעטען דיר. אַלבערט קאָהן, אַ בעזוך אין יתומים-הויז, זגערושער 40, בילדער פון די יודישע ראַטמענער אין דער לאָדזשער האַנדעלס-קאַמער, כאַראַקטעריסטיקעס פון די כללטוער א. י. בושעווינסקי און יחיאל פּיקעלני, די פייערונג פון חנוכת-הבית פון דער ת"ת שומרי-הדת, נאַווראָט-זאַרושעווסקי 12 א. אַנר.

פון דער שטאָטישער קונסט-גאַלעריע.

זונטאָג איז אין דער שטאָטישער קונסט-גאַלעריע, אין שענקעוויטש-פּאַרק, פאָרגעקומען די ערעפנונג פון דער מערץ-אויסשטעלונג. די ערעפנונג האָבען ביינעוואוינט פאָרשטעהער פון פערשידענע ליטעראַרישע און אַרטיסטישע קרייזען און אַ צאָהלרייך פּובליקום.

אין דער אויסשטעלונג בעטייליגען זיך אַ גאַנצע רייהע פון פּוילישע מאָלער-אַרטיסטען. אייניגע פון זיי, ווי אַדאַם מאַליצקי, מיעטשיסלאַוו אַלעי און בעקר מאַריאַן גרוזשצווסקי, האָבען אפילו אַ וועלט-שם. זעהר שטאַרק נעהמען אויס די ווי-זיאָניסטישע צאָהלרייכע בילדער פון דעם לעצטען אין עס איז ווערט, אַז די לאָדזער געזעלשאַפט זאָל זיי ווידמען אויפמערקזאַמקייט.

אַ גרויסע אויסשטעלונג.

דער בעקאַנטער „קאָלעקציאָנער פון „קינסטלער-ווערק ה' אַבאַ גוטנייער, אָרדענט איין פון מאָרגען אָן, אין לאָקאַל פון גראַנד האָטעל, אַן אויסשטעלונג אויף גאָר אַ ברייטען שטייגער.

אין דער אויסשטעלונג וועלען זיך געפונען די בעסטע ווערק פון די פּוילישע מייסטערס. עקספּאָנאַטען, וועלכע שטאַמען פון פּריוואַט-זאַמלונגען, פון מוזעען, און פון די הערשער פון דעם צאַרישען רוסלאַנד.

מעלדונגען.

פון דער אייזענשלאָס-ביבליאָטעק.

די לייה-ביבליאָטעק א.נ. פון א. אייזענשלאָס, פּאָלודניאָווא 11 מאַכט בעקאַנט, אַז עס זענען איינגעפלאָסען עטליכע הונדערט נייע ביכער. פון 1. מערץ ביז דעם 1. אַפּריל וועט זיין אַ ביליגער חודש.

4589

אַכטונג, פריזיער-אַרבייטער!

מיר מעלדען אַלע פריזיער-אַרבייטער, אַז דער פריזיער-אַרבייטער-פעראיין האָט זיך איבערגעצויגען פון קולטור-אַמט וסכאָדניאַ 68/70 אין אייגענעם לאָקאַל פּיעטריקאָווער 79.

דער פעראיין איז טעטיג: מאָנטאַג, דינסטאַג, מיטוואָך און דאָנערשטאַג פון 8–10 אָוונד.

4578 די פערוואַלטונג.

אַכטונג שילער פון די צושניידער-קורסען ביי דער געזעלשאַפט „אָרט“!

מאָרגען, מיטוואָך, ד. 27. פעברואַר קומט פאַר דער שלוס-עקזאַמין פון דאַמען צושניידער-קורס, אַ זייגער 10 פאָרמיטאָג אין לאָקאַל פון „אָרט“.

דער שלוס-עקזאַמין פון מענער-צושניידער-קורס קומט פאַר היינטיגען דאָנערשטאָג ד. 28. פעברואַר אַ זייגער 10 פאָרמיטאָג אין לאָקאַל פון „אָרט“.

די שילער ווערען דערמיט אויפגעפאָדערט צו קומען פּינקטליך, מיטצוברענגען די צייכען-ביכער און צייכען-מכשירים, וואָס זענען נויטיג צום עקזאַמען.

געשטארבען אין קאלושקי א קריסטליכער דאקטאר,

איינער פון די חסידי אומות-העולם...

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אין קאַלושעק איז געשטאָרבען דער אָרטיגער קריסטליכער ד״ר מאַריאַן וואזשניצקי אין עלטער פון 63 יאָהר.

דער פערשטאָרבענער רופא איז געווען אין קאַלושעק דאָקטאָר העכער 30 יאָהר און נישט גע-נומען קיינמאָל קיין האָנאָראַר פאַר זיינע וויזיטען ביי די אָרימע יודישע חולאים. ווען ער פלעגט קו-מען צו אַ יודישען חולה, האָט ער זיך שטאַרק פאַראינטערעסירט מיט דעם יוד׳ס מצב, אפילו ביי אַ פערמעגליכען יוד האָט ער נישט געפאָדערט קיין סכום, נאָר וויפיל מ׳האָט איהם גוטוויליג דער לאַנגט האָט ער גענומען. טיילמאָל, האָט ער צוריק-געגעבען אַ טייל פון זיין האָנאָראַר, וואָס ער האָט בעקומען.

די לעצטע יאָהרען פון זיין לעבען, האָט ער אַרויסגעוויזען גרויס אינטערעס פאַר אַלע יודישע צרכים. ער האָט אַנטייל גענומען מיט אַנגעזעהענע שפּענדעס אין אַלע היגע יודישע אינסטיטוציעס. ער האָט זיך געפיהרט זעהר ברידערליך צו יעדען. אַז ער איז אַמאָל געווען קראַנק, דאַן פלעגט ער תמיד בעטען ביי זיינע יודישע פּאַציענטען זיי זאָ-לען פאַר איהם טון תפלה אין דער שוהל אויך צינ-דען אין איהר ליכט פאַר זיין געזונד.

פאָריגען זומער, איז ער זיך אַ ביסעל גע-פאָהרען אויף שפּאַציר. ווען ער איז פערבייגעפאָה-רען דאָס הויז, וואו עס געפינט זיך די וואוינונג פון היגען רב שליט״א האָט ער בעמערקט דעם רב שפּאַצירען אויף דעם פעלדעל וואָס איז אונ-טער דעם הויז. דער ד״ר איז צוגעגאַנגען צום רב, איהם זעהר איידעל בעגריסט און דערלאַנגט דעם רב אַ קאָנווערט.

דער רב האָט שפּעטער געעפענט די קאָנווערט איז ער איבעראַשט געוואָרען, זעהענדיג אַ צוגע-קנייטשטען 100-זל.-באַנקנאָט מיט אַ בריף, אין וועלכען דער שפּענדער בעט פון איהם צו נעהמען די 100 זלאָטעס, וואָס ער שפּענדעט אויף׳ן בוי פון דער היגער שוהל.

אגב האָט ער שוין אַמאָל געגעבען 40 זל׳ אַ נדבה אויף צו רעמאָנטירען דעם היגען בית המדרש.

יעדען ראש-השנה פלעגט ער צושיקען אַ גליק וואונש צום נייעם יאָהר פאַר׳ן רב און זיין פאַמיליע אויך פאַר דער גאַנצער יודישער קהלה, און גלייכ-צייטיג געבעטען צו טון תפלה פאַר איהם.

מיט עטליכע וואָכען צוריק איז ער געווען אויף אַ וויזיט ביי אַ קראַנקען יודישען בעל-עגלה, ביי וועמען ס׳איז פלוצלינג קראַנק געוואָרען אַ פערד און עס געמוזט פאַר העלפט געלד פערקויפען, צו ליב וועלכען ער האָט געהאַט פיל עגמת נפש און געפאַלען צו-בעט. דער אַרויסגערופענער ד״ר זע-הענדיג דעם נויט און דלות, וואָס האָט געפייפט ביי דעם קראַנקען פוהרמאַן, האָט זיך אָנגעהויבען נאָכפרעגען ביים חולה וועגען זיין פּרנסה. גע-וואויר-ווערענדיג דעם ביטערען מצב פון דעם חולה, אַז מיט אַ געוויסער סומע אויף צו קויפען אַ פערד וועט דער בעל-עגלה קאָנען ווייטער ערנעהרען זיין ווייב און קינדער, האָט דער דאָקטאָר געגעבען דעם אָרימען בעל-עגלה די סומע, און אויך בע-זאָרגט איהם מיט פלעגע און רעצעפּטען.

צו דער לויה איז געקומען כמעט די גאַנצע היגע יודישע בעפעלקערונג, און אַ דעלעגאַציע פון די לאָדזער דאָקטוירים.

די יודישע קהלה האָט געלעגט אויפ׳ן פרי-שען קבר אַ פּרעכטיגען ק־אַנץ און אַ פערטרעטער פון דער קהלה האָט געהאַלטען אַ טרויער-רעדע.

ל. פעדערמאַן.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען פענער-שטעכע, לישיי אונ ראַק, ראַנטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוענד.

יודישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג

פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

גילטיג, דעם 26-טען פעברואַר 1929

8861 ר. לייפּציגער.

אויב דער הויזווירט וויל איבערבויען דאָס הויז, מוז ער אייך אומבעדינגט געבען אַן אַנדערע וואוינונג.

8862 יהודה פון נאָוואָמיעסקע:

קודם מוזט איהר מעלדען אין אייער פּאָלי-צײַ-קאָמיסאַריאַט, אַז איהר האָט דעם דאָקומענט פערלוירען, שפּעטער מוזט איהר וועגען פערלוי-רענעם דאָקומענט דעסגלייכען פּובליקירען אין דער פּרעסע.

ערשט דערנאָך וועט איהר זיך ווענדען אין דער פּ. ק. או. וועגען אַ דופּליקאַט פון פערלוי-רענעם דאָקומענט. ביים אַרויסבעקומען די אָפּ-שריפט פון פערלוירענעם דאָקומענט דאַרפט איהר אמת פאָרצייגען אַ פּערזענליכען דאָקומענט. עס מוז נישט זיין דוקא קיין פּאַס, נאָר עס קאָן אויך געניג זיין אַ שווידעצטווא אַ טאָזשסאַמאָשצי, אַרויסגעגעבען פון אייער פּאָליצײַ-קאָמיסאַריאַט.

8863. ד. אש.

8864. ג. ל.

8865. אַ לעזער פון נאַרוטאָוויטשאַ.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פער-שטענדיגען פּערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 מיטבערגנגענדיג די צייטונג.

8866 אַ לעזער פון זאַכאָדניע:

אין דעם פאַל איז דאָס געריכט נישט פער-פליכטעט אייך צו געבען אַ זאַבעזפּיעטשעניע, אויב אייך גייט דוקא אין בעקימען אַ זאַבעזפּיעטשעניע, קאָנט איהר איינלייגען אַ קוויטע אין דער סומע פון בעטרעף פון דער תבואה.

8867 ישראל ש.

אויב איהר האָט צום בעשטימטען טערמין נישט פאַרגעלייגט דעם הויזווירט די רעשט געלד, הייסט עס, אַז דער אָבמאַך איז צוליב אייער שולד בטל געוואָרען, ממילא ווערט דאָס געגעבענע האַנדגעלד פערפאַלען.

8868. S. N.

די צוגע׳משפּט׳ע סומע לויט׳ן אורטייל דאַרף וואַלאָריזירט ווערען, אָפּהענגיג פון וואַלאָריזאַציע קורס, ווען דער אורטייל איז אַרויסגעגעבען. (סטי-טול וויקאָנאַווטשי).

8869. K. G.

קוים איז אויף דער געריכטס-פערהאַנדלונג פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז איהר זענט בעת דער געשעהעניש געווען אויפ׳ן אָרט, נור ענצעלנע פּרטים פון אייער עדות-זאָגען שטימען נור נישט מיט דער ווירקליכקייט, קאָן מען שוין די מאַקסי-מאַלסטע שטראָף סאַנקציע פאַר פאַלש שווערען געגבן אייך נישט אָנווענדען בפרס, ווען די דאָזיגע פּרטים האָבען נישט געהאַט און האָבען אויך נישט געקאָנט האָבען קיין דעצידירענדע ווירקונג אויפ׳ן אַרויסגעטראָגענעם געריכטס-אורטייל.

די צוואה

פון קראָנפּרינץ רודאלף.

.2

אין דער ראָזיגער סיטואַציע נישט מאָט צו ווערען, פאַר דער נאָהענטער צייט פון מעשים צו דערהאַלטען שמאַ־ק דעם גייסט און דעם אָטעם, דאָס איז די אויפגאַבע, וואָס אייער קייזערליכער הויכקייט האָט זיך געשטעלט און די דאָזיגע אויפ־גאַבע ווערט פון אייך טאָג פאַר טאָג מיט אַ ריזיגער אויסדויער און טעטיגקייט דערפיהלט. איהר ווערט נישט שוואַך אין דער צייט, ווען אַזוי פיל אָפּגעשוואַכ־טע גיבען זיך אונטער גלייכגילטיג דעם גורל. און ווייל אונזער קרוינפּרינץ איז נישט אָפּגעשוואַכט, לעבען מיר מיט אונזערע האָפנונגען אויף דער צו־קונפט פון אַ גרויסען רוהם־פולען און רייכען עסט־רייך. איהר האָט קייזערליכע הויכקייט אין פערגאַנ־גענעם יאָהר גענומט דערטראָגען נישט איין בייז־ווילינקייט און אכזריות, אָבער איהר זענט דערייבער אַוועקגעגאַנגען צו דער טאָג־אָרדנונג מיט אַ וואונ־דערפולער גלייכגילטיגקייט. מען ווייסט, אַז איהר ווילט גרויסעס דערגרייכען, מען ווייסט, אַז איהר זענט פעהיג גרויסעס צו לייסטען און וואו מען ווייסט דאָס נישט, איז מען עס משער. דערפאַר ווערט איהר שוין איצט בעקעמפט מיט די פערשידענע מיטעל, מען שטעלט זיך אין וועג פון אייער צוקונפט, דער־פאַר האָט איהר שוין אַזוי פיל געגנער און שונאים. אָבער איהר שטיצט אייך ראָך שטענדיג אויף זיך אַליין, אויף אייער נאַטור, אויף אייער זשעניע, אויף אייער כוח און אויסגעהאַלטענקייט און מיט רעכט דאַרפט איהר דערויף רעכענען. צ ק־עם אַלעם אַביסעל — גליק, אַפילו נישט אַזוי פיל גליק וויפיל עס ווינשען אייך אייערע אויפריכטיגע פריינד און בעוואונדערער — נור אַביסעל פון דאָזיגען גליק און איהר וועט אויפטאָן גרויסעס פאַר דער דאָזיגער מאָנאַרכיע, וועלכע איז אויך אונזער פאַטערלאַנד, פאַר אייער אייגענעם רוהם און פאַר׳ן פאָלק, וואָס הענגט אָן אייך.

אייער געטרייער איבערגעגעבענער דינער

מאָריץ שעפּס.

נאָכ׳ן איבערלייענען פון דאָזיגען בריף איז כאַר מיר — דערצעהלט קרוינפּרינץ רודאָלף אין זיין טאָג־בוך — קלאָהר געוואָרען די גאַנצע סיטו־אַציע. מיין יודישער פריינד האָט מיט זיין שאַרפען סעמיטישען מוח בעסער אָפּגעשאַצט די סיטואַ־ציע. ווי איך. ער האָט מיט אַן אויסערגעוועהנליכער אינטואיציע אַרויסגעפיהלט וואָס עס שפּילט זיך אָפּ אין מיין האַרץ, כאָטש איך האָב עס פאַר איהם נישט אויפגעדעקט. גיין, נישט שטאַרבען, נישט אַ־וועקגעהן פון דער וועלט, דאָס וואָלט בעדייט, אַז איך בין אַ בעל־פּחדן און אַנטלויף פון לעבען. צום קאַמף און צו מעשים מוזען מיר געהען מיט פער־האַרטעטע הערצער, אויב דאָס זאָל אַפילו קאָס־טען — בלוט. יערע גרויסע אידעע, אַ יערע איבער־קעהרעניש, וואָס ברענגט פאָרטשריט אויף דער וועלט, מוז האָבען איהרע קרבנות! נאָר מענשען מיט ווייכע הערצער קאָנען זיך דערשרעקען פאַר בלוט, מיר מענער, וואָס ווילען שאַפען היסטאָריע, טאָרען נישט אָפּווייכען פון אונזער וועג.

מיין ליבער מאָריץ האָט רעכט:

איך מוז זיך שטיצען אויף מיין נעכטיגער האַנר, וועלכע וועט מיט גאָט׳ס הילף זיין גענוג שטאַרק, כדי פאַר עסטרייך צו פערזיכערען אַ גליקליכע צו־קונפט.

בראַגאַנצאַ איז געפאַלען, ווייל ער האָט עס פערדינט. ער איז דער ערשטער און זיין סוף וועט לען האָבען די איבעריגע פעררעטער.

מיין טאַטע פערשטעהט דאָס, ער האָט דער־פאַר מורא, אָבער זאָל ער גאָר פּרובען מאַכען דעם סקאַנדאַל מיט דעם געריכט. דאָס וועט פאַר מיר זיין דער גרויסער סיגנאַל אָנצוהויבען ד יאַקציע. אויב דער אַלטער זוכט זיין איינענע מפּלה, דאַן קאָן ער זי לייכט געפונען אין דער מינוט, ווען ער וועט זיך ענטשליסען צו מאַכען דעם געריכטס־סקאַנדאַל.

איך האָב אָבער מורא, אַז ער וועט זיך די זאַך נאָך פריהער איבערלעגען!

רודאלף און באַראָן הירש.

נאָך דעם זעלבען נאָכמיטאָג האָט רודאָלף צו זיך בעשטעלט זיין צווייטען יודישען פריינד, דעם אַזוי גוט בעקאַנטען און פיל בעריהמטען באַראָן הירש.

פון די ניי־אויפגעדעקטע דאָקומענטען אין די אַרכיווען פון וויענער קייזערליכען הויף, שטעלט זיך אַרויס, אַז באַראָן הירש איז געווען דער מאַן, וואָס האָט טעטאַביל פינאַנסירט די אַקציע פון רודאָלפ׳ען.

ווי אַזוי קרוינפּרינץ רודאָלף האָט זיך בעקענט מיט דעם יודישען באַראָן איז נישט בעקאַנט, וואָהר־שיינליך האָט מאָריץ שעפּס צו אַמענגעפיהרט דעם עסטרייכישען טראָנפאָלגער מיט דעם שטיין־רייכען יודישען פינאַנץ־מאַן, כדי צו קאָנען אויסנוצען די גרויסע געלד־קוועלע פאַר דער בעוועגונג. מיט דער צייט איז באַראָן הירש געוואָרען אַן אינטימער פריינד פון טראָנפאָלגער און באַראָ[ן] הירש פלעגט זיין אַן אָפטער בעזוכער אין פּאַלאַץ פון קרוינפּרינץ. אין די וויענער הויף־קרייזען האָט מען אפילו געקוקט אויף דעם חבר׳שאַפט פון דעם עסטרייכישען טראָנפאָל־גער מיט דעם יודישען באַ־אָן, אָבער רודאָלף האָט זיך דערפון — ווי געוועהנליך — נישט פיל געמאַכט.

ווען דער ענגלישער קרוינפּרינץ עדוואַרד איז געווען מיט אַ בעזוך אין וויען, איז ער לויט דעם אָנגענומענעם מנהג געווען דער גאַסט פון עסט־רייכישען קרוינפּרינץ רודאָלף. רודאָלף האָט זיך מיט דעם ענגלישען טראָנפאָלגער שטאַרק בעפריינדעט און זיי האָבען ביידע געמאַכט אָפּט יאַגד־אויספלוגען אין דער סביבה פון וויען. ביידע האָבען זיך געגענזייטיג גוט פערשטאַנען און רו־דאָלף דערצעהלט אין זיין טאָג־בוך, אַז ער האָט זיך פאַר זיין חבר, דעם ענגלישען קרוינפּרינץ, אָפּ־געגערט דאָס האַרץ נישט אין איין פראַגע, וואָס איז איהם געלעגען ווי אַ שטיין.

רודאָלף האָט געהאַלטען פאַר נויטיג צו בע־קענען דעם ענגלישען טראָנפאָלגער מיט זיין אינ־טימען יודישען פריינד, דעם באַ־אָן הירש. צו אַ פריהשטיק, וואָס רודאָלף האָט געגעסען צוזאַמען מיט דעם ענגלישען קרוינפּרינץ, האָט ער איינ־געלאַדען אויך דעם באַראָן הירש און לאַנגע שעה׳ן האָבען זיי דריי פערבראַכט צוזאַמען ביי אַ שמועס, וועמענס אינהאַלט עס איז געבליבען אַ סוד ביז׳ן היינטיגען טאָג.

קרוינפּרינץ רודאָלף האָט אַרויסגעוויזען אַ שטאַרקען אינטערעס פאַר דעם עסטרייכישען פלאָט און ער האָט שוין דעמאָלט פאָראויסגעזעהען, אַז ביי די שפּעטערע אייראָפּעאישע מאַכט־פערהעלטני־שען, וועט דער פלאָט שפּילען איינע פון די גרעסטע ראָלען. רודאָלף האָט דערפאַר ספּעציעל געאַרבייט אין דער ריכטונג פון ענטוויקלען און אויסבויען דעם עסטרייכישען פלאָט און ער איז געווען דער מאַן וואָס האָט געגעבען די איניציאַטיוו צ ווער גרינ־דונג פון דער עסטרייכישער „אַדריאַ"־געזעלשאַפט דער קרוינפּרינץ האָט אויך געווירקט אויף דעם באַראָן הירש, ער זאָל זיך אין דער זאַך בעטייליגען מיט צוויי מיליאָן גולדען.

פיל פּרטים איבער די נעהנטערע בעציהונ־גען צווישען קרוינפּרינץ רודאָלף און דעם באַראָן הירש זענען נישט בעקאַנט, ווייל — ווי עס זעהט אויס — האָט קייזער פראַנץ יאָזעף שפּעטער נע־לאָזט פערניכטען דעם בריף־אויסטויש צווישען זיין זוהן און דעם בעריהמטען יודישען פינאַנץ־מאַן.

אַ בעקאַנטע פּערזענליכקייט פון וויענער הויף אויס יענער צייט כאַ־אַקטעריזירט אויף דעם פאָל־גענדען אופן דעם באַראָ[ן] הירש:

„ער איז פול פון גענענזאַצען, ער האָט אַ פרייע האַנר און צו דערזעלבער צייט איז ער אויך קאַרג. ער איז מיסטעריעזיש צו מענשען און צו דער זעלבער צייט אויך ליכטזיניג... זיין הויז איז קעניגליך איינגעריכטעט און ער פערשטעהט איינצו־שפּאַנען צו זיין רינגסט זעהר גרויסע הערען..."

דאָס דאַרף זיין אַן׳אָנטוויזונג, אַז באַראָן הירש האָט דעם קרוינפּרינץ געהאַט פיל צו פערדאַנקען אין דער פראַגע פון די אָריענט־באַהנען.

דורך אַן׳אָפּמאַך פון יאָהר 1886 האָבען זיך די רעגירונגען פון עסטרייך, טערקיי, סערביען און בולגאַריען פערפליכטעט אויסצובויען די באַהן־פער־בינדונג אין דער ריכטונג פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל און סאַלאָניק. אַזוי ווי די טערקיי און די באַלקאַן מלוכות זענען נישט נאָכגעקומען זייערע פערפליכ־טונגען, איז דער בוי פון דער אָריענט־באַהן איבער־געגאַנגען צו אַ געזעלשאַפט, אין וועלכער׳ס שפּיץ עס איז געשטאַנען באַראָן הירש. די צילען פון דער עסטרייכיש־אונגאַרישער באַלקאַן־פּאָליטיק האָבען זיך אין אַ גרויסער מאָס געדעקט מיט די פּערזענליכע אינטערעסען, וואָס באַראָן הירש האָט געהאַט ביי דעם ווערק און ווען רודאָלף איז געווען אין קאָנס־טאַנטינאָפּאָל, האָט ער מיט זיין גאַנצער השפּעה געווירקט אויף דעם סולטאַן, אַז ער זאָל מאַכען אַ רייזע הנחות לטובת דער געזעלשאַפט, וואָס איז געשטאַנען אונטער דער פיהרונג פון באַראָן הירש.

באַראָן הירש האָט ביי דעם בוי פון דער אָריענט־באַהן געמאַכט אַ ריזיג פערמעגען, נישט קיין וואונדער דערפאַר, וואָס ער האָט זיך געפיהלט דאַנקבאַר דעם קרוינפּרינץ רודאָלף.

אַז רודאָלף, דער זוהן פון איינעם פון די רייכ־סטע מאָנאַרכען אויף דער וועלט, האָט שוין אַזוי פריה געהאַט צו קעמפען מיט געלד־דאגות, קלינגט אַביסעל אומגלויבליך, דאָך איז דאָס אַ סוד, וואָס איז דעמאָלט געווען בעקאַנט אין די ברייטסטע קרייזען.

באַראָן הירש איז אָנגעקומען דעם קרוינפּרינץ רודאָלף צ ווער ריכטיגער צייט און ער איז געווען זיין הויפּט־געלד־געבער, ספּעציעל אין די לעצטע יאָהרען, ווען רודאָלף האָט אָרגאַניזירט זיין גרויסע פּאָליטישע אַקציע.

נאָך דעם היסטאָרישען בריף פון מאָריץ שעפּס, ווען רודאָלף האָט זיך ענטשלאָסען ענערגיש ווייטער צו פיהרען זיין אַקציע, האָט ער ווידער בעקומען נויטיג דעם באַראָן הירש. ער האָט מיט איהם דאַן אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ, וואָס האָט גע־דויערט מעהרערע שעה׳ן און נאָך דעם זעלבען אָוענד פערשרייבט רודאָלף אין זיין טאָג־בוך:

— הירש איז אַ גוטער ברודער, ער האָט ווי־דער געעפענט זיין בייטעל און קיין געלד־דאגות וועט דער יונגער קייזער אין די ערשטע טעג פון זיין הערשאַפט נישט האָבען. איך וועל עם הירשען געדענקען!

(ווייטער קומט).

מענער וואָס פערקױפען זײערע װײַבער

אַמאָל איז דער מנהג געװען זעהר ברײט פערשפרײט.—אָבער ער װערט נאָך הײנט פּראַקטיצירט אין די פאַרװאָרפענע ערטער פון דער ציװיליזירטער װעלט.

צװישען מאַן און װײַב מישט מען זיך נישט. עס װעלען זיך שטענדיג געפינען גוטע מענשען, װאָס װעלען אײַך געבען אַן עצה, װי אַזױ שנעל און ביליג פּטור צו װערען פון אַ פערקיהלונג, פון גרױיע האָר, פון שלאָפלאָזיגקײט. אָבער װען אַ װײַב װערט דערעסען דעם מאַן, אָדער אַ מאַן דעם װײַב און זײ זוכען װעגען און מיטלען װי צו בעפרײַען זיך אײנער פון אַנדערען, אײַלט מען זיך נישט מיט קײן עצה. מען פערלאָזט זיך, אַז זײ װעלען שוין אַלײן געפינען אַ װעג.

אָבער אַזױ שנעל און ביליג, װי אַ רײַכער ענגלענדער איז פּטור געװאָרען פון זײַן װײַב, איז בראַי צו דערצעהלען.

אין דער „װאָרלד" לײענען מיר, װי העגרי טעאָראָר בוירטאָן פון לאָנדאָן, איז זיך צוגאַנגען מיט זײַן װײַב, לילי.

געהײראַט האָבען זײ אין 1911. רײַך זענען זײ דעמאָלט דוקא נישט געװען. און אין 1925 האָבען זײ פערזוכט דעם טעם פון שאַרפער נױט. בוירטאָן איז אַרומגעגאַנגען אָהן אַרבײט אַ שטיק צײַט. האָט דאָס פּאָר־פאָלק בעשלאָסען, אַז זי זאָל אַװעק קײן קאַנאַדע און זעהן זיך דאָרט אַלײן דורכשלאָגען. און ער װעט אַװעק צוריק לעבען בײַ זײַן מוטער. נאָר אײדער מרס. בוירטאָן האָט זיך געלאָזט אין װעג אַרײַן, האָט זי און איהר מאַן אונטערגעשריבען אַ קאָנטראַקט, לױט װעלכען ער האָט זיך מתחייב געװען אױסצוצאָהלען איהר 540 דאָלאַר אױף הוצאות און אַלראָם נױטיגע. די פרױ האָט אין קאַנאַדע נישט געפונען קײן בעשעפטיגונג און געקומען צוריק קײן ענגלאַנד. אונטער דער צײַט איז איהר מאַן געװאָרען אַ גביר. די שװיגער איז געשטאָרבען און געלאָזען דעם זוהן ירושה 300,000 דאָלאַר. האָט פרױ בוירטאָן געבעטען דעם מאַן, אַז ער זאָל איהר געבען אױף צום לעבען. אָבער יענער האָט גאָר נישט געװאָלט הערען דערפון. ער האָט גע׳טענה׳ט, אַז דער קאָנטראַקט בעפרײַט איהם פון אַלע פליכטען צו איהר. און אַז זי האָט איהם אָנגעקלאָגט אין געריכט, איז כאָטש דער ריכטער האָט געהאַט גרױס רחמנות אױף איהר, האָט ער דאָך צוגעגעבען, אַז געזעצליך איז דער מאַן גערעכט.

„עס זעהט אױס זעהר נישט יושר׳דיג". האָט דער ריכטער געזאָגט, „אַז אַזאַ רײַכער מענש װי ה. ט. בוירטאָן זאָל קענען פּטור װערען פון זײַן װײַב פאַר אַזאַ קלײנער סומע. אָבער לײדער קאָן דאָ גאָרנישט העלפען, װײַל אַ קאָנטראַקט בלײַבט אַ קאָנטראַקט, װי אױסטערליש דער דאָקומענט זאָל נישט זײַן.

אין װײַטע פערװאָרפענע געגענדען אין ענגלאַנד פלעגט בײַ גאָר דער לעצטער צײַט טרעפען, אַז מען פלעגט גאָר פאַר אַ שבֿוש פּטור װערען פון אַ װײַב. װעלכע האָט דערעסען.

עס איז געװען ערשט אין 1913. װען אין די ענגלישע צײַטונגען איז בעריכטעט געװאָרען װעגען אַ פערהײראַטער פרױ, װעלכע האָט זיך אַזױ פערענטפערט פאַר איהר לעבען מיט אַנ׳אַנדערען:

„װאָס בין איך שולדיג, אַז מײַן מאַן האָט מיך פערקױפט צו איהם פאַר צעהן דאָלאַר?"

אין 1832 איז אין אַנ׳ענגלישער צײַטונג געװען אַנ׳אױספיהרליכער בעריכט, װי אַזױ דער פאַרמער, דזשאָזעף טאָמסאָן איז זיך צוגאַנגען מיט זײַן װײַב. דרײַ יאָהר זענען זײ געװען פערהײראַט און יעדען טאָג האָט יעדער אײנער אַלץ מעהר אײַנגעזעהען דעם טעות, װאָס ער האָט געמאַכט. זײ האָבען פרידליך בעשלאָסען צװישען זיך, אַז מען דאַרף זיך צוגעהן. דער פאַרמער האָט בתמימות געגלױבט, אַז אַ װײַב איז אַזאַ אײגענטום װי אַ פערד און װי אַ קוה. און אױב שױן צוגעהן זיך מיט אַ װײַב, פאַרװאָס נישט אָפּלײזען פאַר איהר אַביסעל געלד, האָט ער זי געבראַכט אױפ׳ן יאַריד אין שטעטעל קערלײל און געלאָזט מודיע זײַן, אַז ער איז גרײט פאַר אַ בעשײדענע סומע צו פערקױפען זײַן װײַב. צװעלף אַ זײגער בײַטאָג האָט זיך אָנגעהױבען אַ ליציטאַציע. טאָמסאָן האָט אַװעקגעזעצט זײַן װײַב אױף אַ רעמבענעם שטול, אַרומגעװיקעלט אַ שטריק אַרום איהר האַלז און געהאַלטען צום פאָלק פאָלגענדע מערקװירדיגע דרשה:

„דזשענטעלמען און דאָס איז מײַן װײַב, מערי אַן טאָמסאָן, מײַדעלנאָמען װיליאַמס, װעלכע איך װיל פערקױפען צו דעם, װאָס װעט געבען דעם העכסטען פרײַז. דזשענטעלמען, עס איז מײַן פערלאַנג, אַזױ גוט װי איהרער, אַז מיר זאָלען זיך אױף אײביג צושײדען. זי איז געװען װי אַ שלאַנג אין מײַן בוזעם, איך האָב זי גענומען פאַר מײַן װאױלזײַן, אָבער זי איז געװאָרען פאַר מיר אַ צרה און אַ קללה, אַנ׳אָנשיקעניש בײַנאַכט, און אַ מכשפה בײַטאָג. דזשענטעלמען, מײַנע ליפּען רעדען װאָרהאַפטיג פון דער טיפעניש פון האַרצען, װען איך זאָג: זאָל אונז גאָט בעהיטען און בעשירמען פון צרה׳דיגע װײַבער! היטעט אײַך פון זײ, װי מע װײַכט פון אַ משוגענעם הונד, פון אַ ברילענדען לײב, פון אַ געלאָדענעם פּיסטאָלעט, פון דער כאָלערע, פון װעזוביוס אָדער פון יעדער אַנדערער פּעסט אין דער נאַטור".

געקומען צו דעם פּונקט, האָט טאָמסאָן, װײַזט אױס, אַלײן פערשטאַנען, אַז אַזאַ אַרײַנפיהר, קען װינציג װאָס העלפען צו פערקױפען די דאַמע. און אפשר האָט די דאַמע אַזאַ קוק געטאָן אױף איהם, אַז עס האָט געשמעקט מיט געפאַהר. אַז עס זאָל נישט זײַן, נאָר זײַנע װערטער זענען געװאָרען מיט אַמאָל האָניג־זיס.

„ביז־איצט האָב איך אײַך בעקאַנט געמאַכט מיט מײַן װײַבס חסרונות. איצט װעל איך אײַך קלאָהר מאַכען איהרע נשׂאַלטינע מעלות. זי קען לײענען ביכלעך און מעלקען בהמות. זי קען װײנען און לאַכען אַזױ גרינג, װי פאַר אײַך אױסטרונקען אַ גלעזעל בראָנפען. זי קען שלאָגען פּוטער און שעלטען דאָס דינסטמײדעל. זי קען זינגען לידלעך און פערנעהען אַ לאַטע. זי קען נישט מאַכען קײן שנאַפּס, אָבער פון לאַנגער ערפאָהרונג איז זי אַ גרױסער מבין אױפ׳ן ביטערען טראָפּען. איך שלאָג זי דערפאַר פאָר מיט אַלע איהרע מעלות און חסרונות פאַר פופציג שילינג".

דער פאַרמער, האָט זיך, װײַזט אױס מיט צו־פיל אַפּעטיט אָפּגעשטעלט אױף זײַן װײַב׳ס חסרונות, אַזױ, אַז ס׳האָט זיך נישט געפונען קײן בעלן פאַר דעם פרײַז. די צײַטונג מעלדעט װײטער, אַז נאָך אַ גאַנצער שעה פון דינגעניש איז טאָמסאָנ׳ען געלונגען צו קריגען פאַר איהר פון אײנעם, העגרי מירס צװאַנציג שילינג מיט אַ צוגאָב פון אַ הונד. מען האָט זיך דאַן העכסט פרײַנדליך געזעגענט און זיך צוגאַנגען: מירס מיט דער פאַרמערקע האָבען זיך פערנומען אין אײן װעג, דער פאַרמער מיט׳ן הונד אױף אַ צװײטען.

פערהאַנדלען אַ װײַב, איז װײַזט אױס, נאָר נישט געװען קײן זעלטענהײט אין ענגלאַנד. די פרײַזען פלעגען זײַן פערשידען — אַמאָל העכער, אַמאָל נידעריגער. אין 1796 איז געמאָלדען געװאָרען אין דער „לאָנדאָן טײַמס", אַז אַ מאַן האָט פערקױפט זײַן װײַב פאַר זעקס פּונט סטערלינג (דרײַסיג דאָלאַר) אָבער אַנ׳אַנדער מאַן האָט צו יענער צײַט אָפּגעלײזט נישט מעהר װי צעהן שילינג פאַר זײַן װײַב.

די מענער האָבען קײן אַהנונג נישט געהאַט, אַז זײ בעגעהען דערמיט אַ זינד געגען געזעץ. די גאַנצע עקעלהאַפטע ביזנעס איז געפיהרט געװאָרען גאָר ברײט. פון 1887 דערגעהט צו אונז די ידיעה, אַז אײן מאַן האָט אָפּגעקױפט בײַם אַנדערען אַ װײַב פאַר פינף שילינג.

דער מאָדנער מנהג, װערט ערקלערט, איז געװען אַנ׳איבערבלײַבעניש פון די פעאָדאַלע מיטעלאַלטערליכע צײַטען, װען די פּױערים, זײַענדיג אומבעקאַנט מיט׳ן געזעץ האָבען דאָך געװאוסט, אַז כדי דער גט זאָל זײַן גילטיג, פאָדערט זיך אַ דאָקומענט, אַז מען פלעגט פערקױפען דאָס װײַב, פלעגט מען דאָך אָפּשרײַבען אױף אַנ׳אַנדערענס נאָמען. קריגען אַ קװיטאַנציע. נו, האָט דאָס געדינט פאַר אַ דאָקומענט.

קלאַרא לעװין.

אַ רײַזע איבער די הונגער־שטעדט

(ענדע פון 3־טער זײַט).

קרענק אונזערע, װאָס בעװײַזט זיך בײַם ערשטען אױגענבליק, װען דער אַלגעמײנער עקאָנאָמישער אָרגאַניזם װערט קאַליע און נאָר דעם גרעסטען חלק אין דעם אומגליק פון הײַנטיגס יאָהר האָבען די בענק. דער מין בענק, װאָס איז נעװאַקסען װי שװאָמען. אַ שטעטעלע װי טאַטאַרבונאַר פערמאָגט, אױסער דער לײַה־און שפּאָר־קאַסע, נאָך דרײַ בענק; האָבען די דרײַ בענק אױסגעמאַרכעװעט די יודען. מ׳האָט זײ געמאַכט פאַר ביטערע אָרימעלײַט. דאָס יודישע פערמעגען איז אַריבער צו די בענק, און דער סך־הכל? די יודען זענען געװאָרען אָנװעצערס און דאַרפען איצט אומגעהן אין די הײַזער.

* * *

די דאַמען פון עזרת חולים האָבען מיך גע־פיהרט װײַזען צרות. אין פיל יודישע הײַזער ליגען איצט קראַנקע, װאָס זענען פערשלאָפט געװאָרען פון עטליכע חדשים הונגערן. מיר געהן פון אײן קראַנקען צום צװײטען, נאָר אָט קומען מיר אַרײַן אין אַ יודישער שטוב. אױסערליך איז זעהר פײַן מעבעלירט און אין שטוב איז שרעקליך קאַלט און אױפ׳ן בעט ליגט אַ יונגע פרױ, אַ װאונדערבאַר שעהנע. ערשט פאַר־אַ־יאָהרען איז די פרױ געװען אַ נגידה׳טע, און איצט מוז מען איהר אַרײַנשיקען פון קאָמיטעט. די פרױ האָט אונז דערזעהן, האָט זי זיך זעהר פערשעהמט. זי האָט געפרובט עפּעס שטאַמלען, נאָר עס איז איהר שװער געװען. בײַ אַ שטיקעל אַרױסגעהוסטער לונג, קאָן מען קײן כח נישט האָבען. האָט די פרױ געפרובט עפּעס דערצעהלען די דאַמען. „נאָר דער גוטער יאָהר װײסט עס" — „זאָגט די פרױ. — „עס הערט נישט אױף צו שטעכען אין דער זײַט".

די פרױ האָט זיך פערהוסט, זי האָט געפרובט זיך אױסהוסטען און האָט נישט געקענט. אין ברוסט האָט געװאָרען.

װי נאָר די פרױ איז צו זיך געקומען, האָט זי פאָרטגעזעצט דאָס, װאָס דער הוסט האָט נישט דערלאָזט איהר צו ענדיגען: „מען זאָל איהר אַרײַנשיקען עטליכע בינטלעך שטרױ אױף צו הײצען".

די פרױ האָט דאָס אַרױסגעזאָגט און װידער האָט זי פערכאַפּט דער הוסט.

װען מיר זענען אַװעקגעגאַנגען, האָבען מיך די דאַמען געװאָלט װײטער פיהרען, נאָך װײַזען צרות. איך האָב זיך געבעטען, מען זאָל מיך בעפרײַען פון דער צרות־אינספּעקציע. צי דאַרף מען דען געהן זוכען צרות? װײַזט מיר אַנ׳אָרט, װאו זײ זענען איצט נישטאָ.

די דאָזיגע פרױ איז דאָ נישט די ערשטע, װאָס בעט אַ בינטעל שטרױ אױף צום הײצען. יעדעס מאָל, װען מען פיהרט דורך אַ װאָגען מיט שטרױ פון „עזרת עניים", לױפען אַרױס באַלעבאַטישע פרױען פון די הײַזער, די בושה אַװעקגעלײגט אױף אַ זײַט, און מ׳רעדט מיט טרערען אין די אױגען:

„האָט רחמנות, שענקט אַ בינטעלע שטרױ!...

אַ בינטעלע שטרױ!..."

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער־קראַנקהײטען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־לאַמפּען־שטראַהלען
נעהמט אָן פון 2—3 נאָכמ. און פון 4—7 אָװענט

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אױרען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7 נעמט אױך אָן
אין לעטשניצע, זגערושער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהײטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהײטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע נערװען. אין דערהײם פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראַנקהײטען.
פעטריקאַווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8—$9\frac{1}{2}$ פריה און פון $3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$ נאָכמ.

Dr. H. WOLKOWYSKI
צעגעלניאַנא 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הױט און װענעריש קראַנקהײטען. מענער־שװאַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען. בעהאַנדלונג מיט קװאַרץ־שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ. מ. און פון 4—8 אָװ.

דער שװאַרצער װאָלף

(69 (ראָמאַן).

— זײ זענען אױף אַלץ טעהיג! — האָט זיך לילי אָפּגערופען — זײ װײסען װעגען אַלץ גענױ פון זײערע שפּיאָנען. זײ װײסען אַלץ, װאָס עס איז פאָרגעקומען, און זײ האָבען מיך געפּײַניגט אַזױ לאַנג, ביז זײ האָבען מיך ענדליך גובר געװען, און איך האָב זײ אַלץ געזאָגט... װען זײ האָבען זיך דערװאוסט, אַז איהר האָט צוריקגעקעהרט דאָס ציהרונג, האָט דזשײקאָבס בעפױלען, איך זאָל זײ צוריקקריגען, און צוגעגעבען, אַז אױב איך װעל זיך אָפּזאָגען דאָס צו טון, װעט ער אײַך דער׳הרג׳ענען. איך האָב זיך ענטגעגענגעשטעלט ביז׳ן הײַנטיגען אָװענד, גאָר װען איך בין אַװעק שלאָפען, האָט מען איהם טעלעפאָניש געגעבען צו װיסען, אַז איהר פאָהרט אַרום אײַבער דער שטאָט אױף אַ טאַקסיבקע, און אַז װאױלע יונגען פון דער אונטערװעלט פערפאָלגען אײַך; דערױף האָט ער געענטפערט, אַז אױב איך װעל בלײַבען בײַ מײַן עקשנות, װעט מען אײַך ביז פאַרטאָג אומברענגען.

— איהר זענט דאָ געקומען אַלײן?

— נײן, מיט מיר זענען געקומען נאָך דרײַ מענשען, זײ האָבען מיך צוגעפיהרט ביז צו דער טױער, און װאַרטען אין פּאַרק.

— די װאױלע יונגען?

— יאָ, צװײ... מיט׳ן קאַפּיטאַן עקסטראָם!

— עקסטראָם? — האָט װאָלדעק פערצװײפעלט אױסגערופען — שױן־זשע, ער...

איהם האָט איבערגעריסען אַ קלאַפּ פון דער טיר, װאָס האָט זיך צוגעמאַכט אונטען.

קאַפּיטעל דרײַ־און־צװאַנציג.

פרױ אַמבער.

אײדער נאָך דער קלאַפּ פון דער טיר האָט אָפּגעהילכט אין נאַכטישע פערשטילטקײט פון די צימערען, האָט זיך װאָלדעק אַדורכגעליטשט צום אַרױסגאַנג פון דער ביבליאָטעק, פון װאַנען עס האָט זיך געזעהן אַ גאַנצע רײַהע סאַלאָנען און טרעפּען, װאָס האָבען געפיהרט צום קאָרידאָר.

אין אַ װײַלע אַרום האָבען זיך די טרעפּען בעגאָסען מיט אַ העל עלעקטריש ליכט.

מיט די טרעפּען איז געגאַנגען אַרױף אַ דאַמע פון אַ יאָהרען דרײַסיג, אַ הױכע, אַ שטאַלטנע און אַ רײַכען מיט גאָלד־און אײדעלשטײנער בעציהרטען קלײד.

זי האָט זיך אַ װײַלע אָפּגעשטעלט, און שטיל עפּיס בעפױלען.

תיכף נאָך איהר איז אָנגעקומען נאָך אַ פרױ אין די זעלבע יאָהרען, נאָך אַ העכערע פון איהר — װײַזט אױס, אַ דינערין אין אַ שװאַרצען קלײד און אין אַ װײַסען פאַרטוך.

די עלעגאַנטע דאַמע — דאָס איז געװען די פרױ אַמבער — האָט אַראָפּגענומען פון זיך דעם סױבעלנעם מאַנטעל, און איבערגעגעבען איהם דער דינערין.

די װערטער, װאָס זי האָט דערנאָך אַרױסגעזאָגט צו דער דינערין האָבען געװיזען, אַז זי האָט נישט בעװיזען צו בעמערקען קײן שום פערדעכטיגע זאַכען אינ׳ם הױז.

— גוט, מאַלװינע, איהר קאָנט זיך געהן לײגען שלאָפען.

— דאַרף איך אײַך נישט העלפען אױסטאָן זיך?

— נײן, איך װיל זיך דערװײַל נישט לײגען, און װען כ׳װעל װעלען געהן שלאָפען! בין איך שױן נישט קײן קינד... און כ׳װעל זיך אַלײן העלפען. איך װאָלט אָבער געװאָלט, אַז איהר זאָלט זיך שױן לײגען, פון װעניג שלאָפען װערט קאַליע אײַער כאַראַקטער, מאַלװינע!

— אַ דאַנק אײַך, מאַדאַם! איך געה שױן!

— אַ גוטע נאַכט!

די דינסט איז צוריק אַרונטער פון די טרעפּ, און די װירטין האָט נישט אײַלענדיג זיך געלאָזט געהן דורך די פּוסטע צימערען צו דער ביבליאָטעק.

װאָלדעק האָט זיך אױף די שפּיץ־פינגער צוריקגעשלײַכט, און אָנגענומען לילי׳ן בײַ דער האַנד.

ער האָט איהר עפּיס אײַנגערױמט אין אױער און צוגעצױגען צום פענסטער, װאָס האָט געפיהרט צום גאָרטען, און דורך װעלכען ער גופא איז אַהער אַרײַנגעקומען.

ער האָט געעפענט דאָס פענסטער און זי אַרױסגעשטױסען אין דרױסען, שטיל אַרױסשעפּשענדיג:

לאָזט זיך אַראָפּ אונטען און בעמיהט זיך צוצוקריגען צום אַרױסגאַנג, װעלכען כ׳האָב אײַך געװיזען ס׳פאָריגע מאָל... בעמיהט זיך נישט צו בעגעגענען מיט עקסטראָמען...

— און איהר געהט דען נישט מיט מיר?..

לילי איז געבליבען שטעהן אױף דעם באַלקאָנדעל.

— ס׳איז אומעגליך... אױב איך זאָל איצט ענטלױפען, װעט מען אונז בײדען כאַפּען.

דאָס באַלקאָנדעל איז נישט הױך, און איהר קאָנט פון איהם דרײסט אַרונטערשפּרינגען אױף דער ערד... איך װעל זיך דערװײַל אַרײַנלאָזען אין אַ געשפּרעך מיט דער פרױ אַמבער, און זי אױפהאַלטען, ביז איהר װעט בעװײַזען צו בעהאַלטען זיך ערגיץ אין אַ זיכערען אָרט... נעהמט מיט זיך אָט דאָס — ער האָט איהר דערלאַנגט אַ רעװאָלװער — עס קאָן אײַך צונוץ־קומען, האָט נישט קײן מורא פאַר מיר, און ענטלױפט... טײַערע מײַנע! ליבסטע מײַנע!.. ענטלױפט שנעלער!..

די שריט פון דער פרױ אַמבער האָבען זיך דערהערט בײַ דער שװעל.

נישט לאָזענדיג דער מײדעל ענטפערע׳ן האָט װאָלדעק צוגעמאַכט דאָס פענסטער און מיט דער פלינקקײט פון אַ קאַץ האָט ער זיך אַדורכגעגליטשט צו דעם שפּאַנישען װענטעל נעבען דער אײַזערנער קאַסע.

דאָרטען אױף דער פּאָדלאָגע האָט נאָך געברענט די לאָמפּ, און איהר שײַן איז געװען גענוג, אַז די, װאָס איז אַרײַן אין דער ביבליאָטעק זאָל תיכף בעמערקען דעם גנב.

(פאָרטזעצונג קומט)

בעקאנטמאכונג.

צו דער בעקוועהמליכקייט פון דער ג' קונדשאפט ערעפען איך מיט'ן היינטיגען טאג

אַנ'אבטיילונג פון לאטעריע-קאנטאר

אויף פיעטריקאווער 163

קירצליך קומט פאר די ציהונג פון דער 5 טער קלאס פון דער 18-טער מלוכה-לאטעריע.

הויפט-געווינס זל. 750.000! יעדער צווייטער לאס געווינט!

איילט צו פערזעהען זיך מיט א לאס אין די קאנטארען פון דער גליקליכסטער קאלעקטור

B. WEINBERG, Łódź, 42 Piotrkowska 42, tel. 7 87
163 Piotrkowska 163. :-:

P. K. O. 61016 אויסוועטיגע שיק איך ארויס לאסען נאכ'ן איינצאהלען אויף [illegible] רעכנונג פון

א לערן-יונגעל

באלד געצאהלט
אין אנ'ערשטקלאסיגען
טישלער-ווערקשטעל
ווערט געזוכט
ביי בארנשטיין
פיעטריקאווער 115.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 59-40

נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אווענד.

בעזונדערער אווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מאננער-שוואכע קראנקהייטען. [illegible]

(ווענער-הויטשע)

נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאוויצקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אינערע-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוספסאן נערוועז קראנקהייטען	12—2 און אנ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורט-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאנמאר כירורגישע-קראנקהייט.	4-5 און 1—2
ד"ר וויינבערג אינ. הארץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר סמופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	9—2

צאהן-טעכניק, בעליכטונג, קווארצען, [illegible]

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

עס ווערט אנגענומען
צו מאכען
רענדלעך
— צו קינדער- —
שקארפעטלעך
אויף א 14-ער מאשין.
צו ערפאהרן ביי האמבורגער
קאט ע נא 20 פראנט-נעוועלב

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אן פון 6—8 אווענד

עכער מאשינאווע
ווערן אנגענומען
צו ביליגע פרייזן
ג. גארדמאן ציגעלנא 29.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kosciuszki 27
tel. 51-78.

[illegible]

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

HEMOROIDY

HEMORIN KLAWE

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה.

פון מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.

קאנסיליום מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעמיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכט.

בעמט-אן א 5-וי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08.

היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן- און מויל-קראנקהייטען, צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן.

נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

וועש אויף ראטעס!

אויבערהעמדער, נאכטהעמדער

פון די בעסטע פאפעלינען, זעפירען א. א. שטאפען קען מען בעקימען אמביליגסטען נאר אין דער בעקאנטער וועש-פראצאווניע פון

י. וואראביעטשיק

41 קילינסקי 41

רעיעלע בעהאנדלונג! בעדענקט די אדרעס!

בעת ווען רינסא וואשט קען מען זיך פערנעהמען מיט צערעווען.

לעדע איינציגע ווירטין האט אזויפיל הויזליכע בעשעפטיגונגען, אז זי טאר פשוט נישט פערלירען אומניצליך צייט און געזונד וואשענדיג לויט דעם אלטען שעדליכען סיסטעם. מ'דארף צוערכט מאכען אנציגער און הענדשקעס, צערעווען שטרימפ, קאכען עסען, מיט איין ווארט — ערפילען די פליכטען. וועלכע פערנעהמען א סך צייט. פון דאמאלס זייט ס'עקזיסטירט רינסא האט זיך אנגעהויבען א ראדיקאל נוצליך איבערקעהרעניש אויף דעם געביט. ס'זענען פערשוואונדען די שוועריגקייטען, וועלכע זענען געווען אמאל פערבונדען מיט'ן וואשען — קרייץ-וועהטאג און רויטקייט פון די הענד — און דערנאך געווינט מען א סך צייט.

רינסא ווירקט זעלבסטשטענדיג און ערפאלגרייך

וועש וואשט זיך ווייקענדיג אין רינסא-פליסיגקייט, און דורך דערזעלבער צייט פיהרט די ווירטין אויס עפעס אנ'אנדערע וויכטיגע הויזליכע ארבייט — דא איז די אויפגאבע פון רינסא. די ענטהאלטונג פון פעקעל צולאזען אין קאכענדיג וואסער און אריינגיסען אין א באליע אנגעפילט ביז אין דער העלפט מיט לוי וואסער. ווייקען די וועש אין משך פון עטליכע שעה און דערנאך גרינדליך אויסשווענקען אין.. דאס וואשען איז געענדיגט.

רינסא צו קאכען וועש.

ווער עס קאכט שטענדיג וועש, דער קען זיך אהן רינסא נישט בעגעהן. רינסא איז אויסגעצייכענט, שטענדיג ווירקזאם און שטעהט שטענדיג אויף דער הויך פון זיין אויפגאבע. רינסא קען מען בענוצען אויף קאלט, אויף הייס און צו קאכען.

רינסא ווערט פערקויפט נאר אין פעקלעך.

PRÓBKA DARMO

Kupon. Do firmy „Sunlajt" Sp. Akc., Skrzynka Poczt. 479, Poczta Główna, Warszawa.—

כ'בעט מיר צו שיקען א'אומזינסט פעקעל „רינסא".

דאס איז געגעבן אויף א פראבע-וואשען.

נאמען און פאמיליע—————— אדרעס——————

(מ'בעט שרייבען דעם אדרעס דייטליך און פוירויש.

R.P.26—3

אכטונג, סוחרים!

אלע סוחרים, וועלכע האבען געלייזט ביי **Wł. Jarecki, Leszno** ווערען געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צו קומען היינט, דינסטאג אין קליינהענדלער-פעראיין, אגראדאווא 10, פינקטליך 9 אווענד אויף א דרינגענדע בעראטונג. א גרופע סוחרים.

44 וויכטיג פאר מחותנים 44

קויפט נישט קיין

מעבעל

בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

גדאנסקא (דלוגא)

44 Ch. LAZNIK, tel. 62-56 44

נאר ביי מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג

44 בעמערק. אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, נעמאשינען און צאהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך! 44

זינגער'ס נייה-מאשינען

בעקומט איהר נור אין דער בעוואוסטער אגענטור פון ד. שטשעשנשליווי, אלעקסאנדריסקא 27 (מרדכי גבאי'ס גאס). קומט און איבערצייגט אייך!

בעמערקונג: ספעציאל-מאשינען אלע סארטען אבערלאק, קריטע, פארפיטער, לעכער, זוילען א. א. אלעס צו בעקומען אויף לייכטע בעדינגונגען. כ'לערן אויך אויס נייהען אויף די אלע מאשינען.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

בושעושינער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	3½—4½
ד"ר סערשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר לובימש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גמסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר בערגסאן פרויען און געבורט-הילף	3—4

[illegible] אויף פלעגע און בלוט

אימפונגען נעגען שפארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא

צאהן-ארצט 10—1 3—6

קינסטליכע צייהן, קראנען, פאסטען א. א. ח.

די לעטשניצע איז אויך טעמיג זונטאג.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmana.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.